

**Sobre la Pastoral
a Catalunya
1969-1987**

101

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

- 0 Pastoral de Quaresma.
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà.
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer (exhaurit).
- 3 Parròquia i comunitat.
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església.
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació a Lleida. Antologia: Guillem Rovirosa (exh.).
- 6 El sagrament de Penitència. Marginalització social a Barcelona (exhaurit).
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collell i Banceils.
- 8 De la cristianitat al pluralisme (exhaurit).
- 9 Pastoral rural (exhaurit).
- 10 L'Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del batelg. La Liel fonamental de l'Església (exhaurit).
- 14-15 Consells presbiterals i pastorals (exh.).
- 16 Parròquies petites. Església catalana, 1971.
- 17 JAC, Escollisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carrasco i Formiguera.
- 19 Pastoral en medi urbà. Antologia: Josep M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Índex 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el biabat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nordafricana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia.
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alesina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. Església catalana, 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Afiveros.
- 30 L'economia de l'Església (exhaurit).
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Talzé: El concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 Ciutat de demà i educació religiosa. La immigració a Catalunya. Antologia: F. V. García, «el rector de Vallfogona» (exhaurit).
- 38 El laicatat, avui.
- 39 Canvis en l'Església i en els ministerts.
- 40 Església i canvi social. Capellans i classe obrera. Església catalana, 1975.
- 41 Renovar la celebració de Pasqua. Pastoral de vocacions. L'11 de maig de 1966.
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimoni de preveres.
- 44 Programar un nou curs. Tipologies del ministeri. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976.
- 46-47 Equips de preveres. Transmetre la fe.
- 48 Confirmació i comunitat. Economia de l'Església. Escarró a «Le Monde» (1963) (exh.).
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als parcs conciliars (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (exhaurit).
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança.
- 60 Talzé: una interpretació.
- 61 Damià Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana (exhaurit).
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Preguar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (exhaurit).
- 71 Cristians catalans al Tercer món.
- 72 Pastoral del batelg (exhaurit).
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (exhaurit).
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religioses als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (exh.).
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficients mentals (exhaurit).
- 86-87 C. Cardó, L. Carreras i J. B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia, lloc d'educació de la fe.
- 94 Debat sobre la guerra i la pau.
- 95 Aportacions pastorals del C. Vaticà II.
- 96 La llengua de l'Església a Catalunya.
- 97 La guerra civil. Les sectes. Catequesi dels més petits.
- 98-99 Ministeris per a la comunitat. La poesia religiosa de Verdaguier.
- 100 La Vella pasqual.
- 101 Sobre la pastoral a Catalunya (1969-1987).

QUA DERNS DE PASTORAL

101

1987

SUMARI

- **PÒRTIC**
 - De cara a un nou curs 6
- **QÜESTIONS**
 - Vint anys de treball pastoral a Catalunya. Notes per a un balanç, *Casimir Martí, Josep M. Totosaus, Josep M. Rovira Bellosó* 9
 - Des de Tarragona, *Josep Raventós* 25
 - Un canvi considerable, *Modest Prats* 28
 - Interrogants, *Joan Carrera* 31
- **TESTIMONIS**
 - Un home de Déu i del poble, *Ricard Cabré* 33
 - Ha mort un pobre, *Maria Regina Goberna* 45
- **QUATRE VENTS**
 - Barcelona, *Joaquim M. Cervera* 49
 - Des de la Terra Ferma, *Xavier Batiste* 53
 - Mallorca, *Pere Llabrés* 56
 - Tarragona, *Jordi Figueras* 62
 - Tortosa, *Joan Masip* 64
 - Urgell, *Antoni Mirabet* 66
 - Vic, *Sebastià Codina* 68
- **RECALLS**
 - per *Quim Pla* 71
- **VIDA DEL CENTRE** 77

SOBRE LA PASTORAL A CATALUNYA

1969-1987

La pastoral, com a vida que és, es descabdella com un fil continu en una història seguida que no coneix interrupcions ni períodes preestablerts. Però, com en tota vida i en tota història, ens adonem després que en realitat hi ha hagut pauses, i períodes, i repeses. Que el fil seguit fa dibuixos diferents i pren coloracions variades. Que és, doncs, lícit acostar-nos-hi i intentar resseguir-la amb una certa voluntat de sorprendre'n l'entrellat.

Es el que vam intentar de fer el dia 9 de maig a Montserrat, naturalment amb tota modèstia, amb ocasió d'haver arribat a publicar cent números d'una revista que es titula, precisament, QUADERNS de PASTORAL; i l'objectiu de la qual és, doncs, seguir i servir la tasca pastoral que fem entre tots a Catalunya.

En un altre indret, al final d'aquest número, es fa la crònica de la jornada. Des d'aquí correspon de donar les gràcies a tots els que van participar-hi i, d'una manera particular al monestir de Montserrat, que sempre ha estat al nostre costat: de QUADERNS de PASTORAL, del Centre d'Estudis Pastorals, i de tantes i tantés empreses de Catalunya i de l'Església que hi és activa.

Els materials que oferim a la secció QUESTIONS corresponen a la Taula rodona de Montserrat. El cos central, el constitueixen les reflexions que van preparar conjuntament —per bé que ca-

dascú es responsabilitzès de redactar la part que li va correspondre— Mn. Casimir Martí, Mn. Josep Maria Totosaus i Mn. Josep Maria Rovira Beloso. Volen deixar constància dels passos fets aquests anys, i assenyalar al mateix temps interrogants, qüestions, línies d'avenç de cara al futur.

Les altres intervencions, que també havien estat demanades, volien ser aportacions parcials al tema general.

Lamentem no poder publicar el text de dues d'elles, perquè no ens va funcionar la gravadora i els seus autors no ens l'han fet arribar a temps: les paraules de Mn. Màrius Rodrigo, sobre els problemes que comporta per al bisbat de Lleida la configuració diocesana, que enclou terres catalanes i terres aragoneses —i no només de la franja de parla catalana!—, i el testimoni de la Mercè Relats sobre el moviment de joves cristians de pobles i comarques, i sobre un treball conjunt de Càritas a la zona pastoral del Vallès Oriental.

Publiquem, doncs, les altres tres: Mossèn Josep Raventós dibuixa el que han estat, al bisbat de Tarragona, aquests anys que s'escolen de les darreries del pontificat del cardenal de Arriba y Castro als inicis del pontificat actual, passant pels anys del Dr. Josep Pont i Gol. Mossèn Modest Prats, de Girona, fa esment del que ell anomena una pèrdua d'aldè profètic de l'Església catalana, i es refereix també a la seva manca de pes cultural. Finalment, Mn. Joan Carrera, rector d'una parròquia de l'Hospitalet de Llobregat, després de dir que «m'ha semblat percebre, en molts interrogants aquí plantejats, un afany excessiu de tutela sobre el futur», assenyala quatre qüestions no resoltes i sobre les quals «el futur té molt a dir».

Naturalment, havia arribat l'hora de començar un debat —i aquesta intervenció semblava demanar-lo. Però l'horari no ens ho va permetre: ens havíem menjat tot el temps disponible abans de dinar. Haurem de reservar-lo per a una altra ocasió.

En canvi, sí que fem arribar als lectors l'auca que va escriure'ns mossèn Climent Forner, mestre en l'art de versificar (i bon poeta, deixeu-nos-ho dir ni que només sigui entre parèntesis), i que ens va il·lustrar una ninotaire insigne: la Pilarín Bayés.

La secció TESTIMONIS es fa ressò de dos capellans: mossèn Francesc Viñes, de Tarragona, mort en accident de circulació a Tarragona, i mossèn Josep Breu, mort de càncer a Medellín (Colòmbia). Els lectors apreciaran, ben segur, uns testimonis que ens enriqueixen i ens interpeilen, i que han tingut la gentilesa de posar-nos en solfa Mn. Ricard Cabré, actualment rector de la par-

ròquia Camp-Clar, on treballava en Francesc, i Maria Regina Goberna, monja benedictina i cosina d'en Josep Breu.

El número es clou amb la crònica de QUATRE VENTS, amb RETALLS i amb VIDA DEL CENTRE. I s'obre amb un PORTIC, «De cara al nou curs».

Quan escric aquest paper de presentació s'està acabant el juliol i són a tocar les vacances. Quan els lectors rebin el número ja serà el setembre i tot ens parlarà del curs que es prepara. Que les vacances ens hagin ajudat a tots a rejuenir-nos de cor i d'esperit i a preparar-nos per a la tasca inacabable de construir l'Església. El Senyor que planta i rega també donarà l'increment.
J. T.

PÒRTIC

DE CARA A UN NOU CURS

Quan arriba el setembre, tota la vida sembla que es reviscoli del somni estiuenc i que les coses recobrin l'aire normal. S'han acabat les vacances i ha reprès el treball. Els nois i noies es preparen per a recomençar l'escola. Aviat els tocarà també el torn als joves dels instituts i les facultats universitàries o les escoles assimilades.

La vida reprèn, doncs. I ho fa, com sempre, amb una barreja de retorn i d'inici, d'habitud i de novetat. No es tracta d'una simple rutina. Hi ha elements nous. Ha començat una nova etapa. Arreu arreu, acabat el tall de l'estiu s'ha iniciat un nou curs.

També les nostres comunitats retroben la normalitat després d'un estiu que, a ciutat, acostuma a caracteritzar l'èxode d'unes vacances que tot ho paralitzen, mentre que a nombroses viles i pobles, i per als grups de jovent, la tònica és la multiplicació de les activitats i un canvi de decorat. Ara, però, colònies, campaments, curssets..., tot va quedant enrera i és qüestió de retornar al marc habitual i programar el nou curs.

La pastoral especialitzada sembla que ja hi està ayesada de temps a programar: només cal recordar l'enquesta-campanya de la J.O.C., que arrenca del seu mateix fundador. La pastoral parroquial també acostuma a fer-ho: a ciutat i, cada cop més, als pobles. La rutina i la improvisació no arreglen res; ben al contrari: són males conselleres. Una pastoral pensada vol dir una pastoral que es prepara i es programa. No pas per a cohibir l'Esperit, sinó per a ésser-hi fidels. No pas per a excloure iniciatives i suggeriments, sinó per a oferir-los un marc.

De vegades la programació es converteix en un calendari d'actes, de reunions i celebracions. ¿No creieu que hem d'aspirar a més? Hauriem d'esforçar-nos per mirar la realitat, per precisar els objectius, per veure quins camps importants no queden coberts pels nostres dispositius, per discernir cap on cal orientar la predicació dels diumenges... Naturalment, el nord de tota programació és la fidelitat a l'evangeli, indestruïble de la fidelitat als homes i dones concrets, als més desvalguts en particular.

També l'Església universal programa. Des de Roma s'ha organitzat un any marià. L'octubre hi començarà un sínode de bisbes per a parlar sobre el laïcat i el seu lloc a l'Església. ¿Per què no aprofitar aquesta ocasió per a proposar-nos d'enfortir a totes les comunitats aquella comunió i corresponsabilitat entre

els membres del poble de Déu, de què parlava el concili fa una colla d'anys i de què continuem parlant avui, però en la qual encara tenim tant camí per córrer? Això no és un programa pastoral, és clar. És, més aviat, una manera de programar-la, i de fer-la, la Pastoral, que hauria de ser-nos habitual. És una manera de ser i de fer Església.

Potser no fóra escaient de dir allò d'«any nou, vida nova», que sembla més aviat un desig per a formular el dia de Cap d'any. Sí que escau, però, de desitjar als nostres lectors un bon treball al llarg de tot aquest curs. Al capdavall —com ens recorda l'evangeli, i com llegirem a la missa aquests diumenges— tots treballem a la vinya del Senyor.

QÜESTIONS

VINT ANYS DE TREBALL PASTORAL A CATALUNYA.

NOTES PER A UN BALANÇ

La revista QUADERNS de PASTORAL va aparèixer el mes de juny de 1969. Aleshores s'anomenava amb un nom compost: PRESBYTERIUM-QUADERNS DE PASTORAL. Tenia les tapes de color palla —o crem—, que feien contrastar el títol, gruixut, de color negre.

Aquesta presentació va canviar el n. 23, abril de 1973. La revista passa a denominar-se QUADERNS DE PASTORAL, senzillament. La coberta és de cartolina blanca satinada. Hi fa aparició el color: un quadrat i una breu informació sobre el contingut.

El febrer de 1978 hi ha nou canvi d'imatge, coincidint amb la publicació dels materials de les jornades que havíem celebrat els dies 2 i 3 de desembre de 1977 amb motiu d'arribar al número 50. Es

redueix un xic l'alçada, de manera que el format és ja l'actual. Un gran quadrat de color ocupa una bona part de la coberta i al seu interior apareix, en blanc, el títol del quadern. En aquest primer cas: «L'Església en la represa de Catalunya».

L'any 1984, n. 82/83, té lloc el darrer canvi: la revista ofereix el rostre actual: unes ratlles solquen la coberta pel cantó de davant i una rodona blanca i el nom del Centre d'Estudis Pastorals apareixen al darrera. Fins aquí l'evolució externa.

Però cal recordar que QUADERNS de PASTORAL té una prehistòria de quatre anys, la qual només ha deixat un testimoni públic, per a dir-ho així: un quadern titolat «Pastoral de Quaresma», publicat per l'editorial «Nova Terra» el mes de març de 1966, com a número 1 d'una COL·LECCIÓ PRESBYTERUM. A la darrera pàgina de la coberta hi apareixia la coneguda imatge del bon pastor, afluïó —que es feia explícita a les paraules de presentació— a EL BON PASTOR, la revista pastoral per a la clerecia que va fundar i dirigir el Dr. Carles Cardó de 1927 al 1936 i que —com tantes altres nobles empreses— es va endur aigua avall l'ensulsiada que es va iniciar el juliol de l'any passat va fer cinquanta anys.

QUADERNS DE PASTORAL forma part d'aquelles obres que va suscitar l'embranzida conciliar, tan rica entre nosaltres. El concili s'havia acabat el desembre de 1965. El número 1 de la «col·lecció Presbyterium» era del mes de març de 1966. Els tres anys llargs que van fins al número 1 de la revista són com el güell del Jueu: el corrent no s'ha pas estrocat, però l'ha obligat a soterrar-se una molt directa indicació de la «censura», que ja no volia anomenar-se censura: el ministeri de «Información y Turismo», que presidia el sr. Manuel Fraga Iribarne acabava de publicar la «Ley de Prensa e Imprenta». Les gestions i els tràmits per a adequar-nos-hi ens van ocupar tres anys. En l'endemig, el PRESBYTERIUM inicial havia perdut volum i s'eclipsava davant un subtítol que el guanyava en relleu tipogràfic i que aviat el desplaçaria del tot: QUADERNS DE PASTORAL.

Amb motiu d'arribar al número 100 és bo de mirar enrera i de projectar-nos endavant. No tant per a pensar en el passat i en el futur de la revista, sinó per a contemplar la realitat que la revista voldria reflectir i en la qual voldria incidir. D'aquí aquesta Taula rodona, «Vint anys de treball pastoral a Catalunya». No pretenem pas dir una paraula definitiva; però tampoc no ens conformem a tenir una conversa d'aquelles de la vora del foc, en què es parla de tot i de res. Amb vista a presentar una panoràmica general hem preparat una ponència, que presentarem Mn. Casimir Martí, Mn. Josep M. Rovira Belloso i jo mateix. I hem demanat després a unes

quantes persones que fessin breus aportacions des de la seva òptica i des del seu lloc.

La diguem-ne ponència la distribuïm en els següents apartats:

1. Emmarcament general: el pas del franquisme a la democràcia (C.M.).
2. Els moviments evangelitzadors, que havien sofert una profunda crisi, s'han refet, en aquest clima de llibertat (C.M.).
3. Ha tingut lloc la reforma litúrgica conciliar (C.M.).
4. La vida parroquial ha experimentat una considerable transformació (C.M.).
5. Els aspectes organitzatius han evolucionat, amb la creació de delegacions i de consells presbiterals i pastorals (J.T.).
6. En la mateixa línia, la gestió econòmica s'ha racionalitzat (J.T.).
7. La comunitat cristiana ha anat creixent en la seva obertura envers els marginats (J.T.).
8. El personal eclesiàstic ha experimentat una dràstica disminució, un considerable canvi de vida i d'habituds; també els seminaris s'han transformat (J.T.).
9. La catequesi ha pres embranzida i ha experimentat un fort desenrotllament (J.M.R.B.).
10. També l'estudi de la teologia i l'obertura general de l'Església a la cultura (J.M.R.B.).

A partir d'aquí, Mn. Josep M. Rovira derivarà cap a una visió global i recollirà les línies que se'n deprenen amb vista al futur. Perquè no voldríem que la nostra trobada tingués aires nostàlgics. La memòria només és útil si ens ajuda a projectar i construir el futur amb lucidesa i esperança.

APORTACIÓ DE CASIMIR MARTÍ

La limitació extrema del temps disponible en l'exposició em va fer pensar que calia adoptar la fórmula de presentar cadascun d'aquells punts en dos moments: un primer moment de descripció sumària de l'estat de la qüestió, a través d'afirmacions concises, i un segon moment d'indicació dels aspectes dinàmics de la mateixa qüestió i dels problemes que li eren inherents. Per a aquest segon moment, em va semblar que la forma més adequada a la brevetat era la interrogativa, en el ben entés que, en el recurs als signes

d'interrogació, no hi havia ni ganes de donar al discurs un suplement d'incisivitat retòrica, ni voluntat d'afegir connotacions de crítica més o menys subreptícia o de suspicàcia, referida a persones, línies pastorals o institucions.

En el transcurs de l'acte celebrat a Montserrat, algú de la mesa va insinuar que, en el tractament dels temes, s'havia pogut entreveure una certa voluntat d'hipotecar el futur, i afegí que el futur calia deixar-lo en mans dels joves.

Per la part que em podia tocar, vaig voler suposar que aquella intervenció no havia de ser interpretada ni com un estratagema per fer passar sense examen unes determinades línies pastorals, ni com un menyspreu per l'esforç de mantenir en exercici la funció crítica de la intel·ligència en les opcions pastorals, sinó com una manera probablement desafortunada de fer ús del dret imprescriptible de discrepar.

Aquell incident em va fer pensar que, probablement, pel sol fet de viure i de prendre decisions sobre un àmbit determinat, per petit que sigui, tothom hipoteca el futur. Prendre la decisió d'establir en una parròquia grups de la JOC és hipotecar el futur, i és també una manera de posar el futur en mans dels joves. Però també hipoteca el futur, i posa a la seva manera el futur en mans dels joves, aquell qui pren la decisió de no deixar funcionar els grups de la JOC a la pròpia parròquia.

Fetes aquestes indicacions introductòries, passo a presentar els quatre punts que vaig proposar a Montserrat, referits als vint anys que havien transcorregut des de la fundació de la revista QUADERNS DE PASTORAL.

Pas del franquisme a la democràcia

Ens hem alliberat de la llosa del franquisme i del nacionalcatolicisme, d'un règim polític opressor de les llibertats i d'una Església hipotecada a aquell règim, bloquejada en les seves possibilitats de cercar unes formes més evangèliques de viure enmig de la societat, i inclinada a dedicar la major part dels seus esforços a mantenir plataformes de poder amb vista a l'exercici de la funció pastoral.

Interrogants. — ¿Ens trobem en condicions de presentar, enmig de la societat oficialment laica i sociològicament sotmesa al procés de secularització, unes comunitats que expressin la seva fe en relació amb l'experiència del món d'avui, i puguin ser vistes així com a signes d'esperança?

¿No continuem recercant espais de poder (l'escola —i no la comunitat creient— com a plataforma de catequesi, el clergat concebut encara com a corporació social amb unes prerrogatives estatamentals no sempre subordinades a la funcionalitat del ministeri, la subvenció econòmica provinent dels òrgans estatals, la concentració de grans masses com a exhibició de força social, l'espectacularitat de certes cerimònies religioses, etc.), amb l'excusa de difondre més còmodament la fe?

¿No dediquem més esforços econòmics i de personal a mantenir i a ampliar aquells espais de poder, que no pas a procurar que les eucaristies dominicals siguin actes de pregària veritable de la comunitat que hi participa?

En les crítiques que fem al laïcisme de la societat, a la secularització, a la privatització de la fe, ¿no hi ha un enyorament més o menys manifest de condicions anteriors d'influència social de l'Església, i una correlativa dificultat o incapacitat actual per a donar vida a comunitats que es proposin de seguir Jesús i celebrar la fe, sense hipoteques polítiques ni culturals de cap mena?

Els moviments evangelitzadors

Els moviments educadors de la fe i evangelitzadors s'han refet de la crisi de 1966, i avui poden viure lliures de la necessitat d'haver de plantar cara al règim polític dictatorial i a l'Església que s'hi vinculava.

Interrogants. — Aquests moviments, ¿troben el suport d'una Església missionera? ¿Com es relacionen amb les comunitats parroquials i amb altres comunitats cristianes? ¿Quina solució donen al problema capital del model d'home que funciona en el seu programa educatiu? ¿Es limiten a repetir models anteriors, sense esperit crític?

La reforma litúrgica

Hi ha hagut la reforma litúrgica, amb la introducció de la llengua vulgar i d'una nova ritualitat.

Interrogants. — ¿S'ha fet el possible perquè els símbols tradicionals arribin a ser expressius, no solament de la fe ortodoxa, sinó de l'experiència de la fe de les comunitats?

Per fortuna, no es pot dir avui dia que l'administració dels sacraments pugui ser considerada com una peça d'un inexistent sis-

tema nacionalcatòlic. Però, ¿no queda encara latent la qüestió de la «sacramentalització», en el sentit d'unes celebracions que no tenen el suport de la fe viva dels qui hi participen, i en el sentit de la incapacitat de molts presidents de les celebracions per compartir l'experiència de la fe que s'hauria d'expressar en cadascuna d'aquelles reunions comunitàries?

¿No es dóna encara un valor excessiu a l'eucaristia dominical i a la pràctica del bateig i del matrimoni canònic com a actes de disciplina eclesiàstica i com a signes d'adhesió sociològica a l'Església, més que no pas com actes i fórmules de pregària i de celebració propis de la comunitat cristiana, que aquesta té el gust de poder oferir als qui solliciten amb bona fe de poder participar-hi o de fer-ne ús?

¿No hi ha una lamentable carència de reflexió sobre la funció dels símbols en la vida humana i en les celebracions de la fe?

La institució parroquial

La parròquia havia tingut una funció marcadament administrativa i d'enquadrament dels fidels: últim graó de la divisió administrativa de la diòcesi, lloc ordinari de les celebracions sacramentals i del registre burocràtic d'aquelles mateixes celebracions. Alguns pensem que caldria començar a concebre-la com a servei institucionalitzat de la fe al poble comú.

Interrogants. — ¿No és probable que aquella tendència a funcionar com a enquadrament administratiu revisqui en l'esforç per assegurar en les parròquies una abundància de «serveis», independents o amb molt poca relació amb l'experiència de la fe de la comunitat local i amb les celebracions de la fe de la mateixa comunitat?

La dificultat d'establir i de fer funcionar el servei institucionalitzat de la fe destinat a comunitats heterogènies i relativament nombroses, ¿no sol inclinar a donar preferència a l'animació de la fe de grups més homogenis des del punt de vista de l'edat, de la cultura, de la maduresa religiosa, etc?

¿Ens adonem que aquests grups homogenis, precisament per llur homogeneïtat, no poden resultar accessibles al poble comú, i que, per tant, el servei institucionalitzat de la fe al poble comú continua reclamant esforços específics?

APORTACIÓ DE JOSEP M. TOTOSAUS

Aspectes organitzatius

Un balanç d'aquests darrers vint anys no pot deixar de banda el que ha passat en el camp de l'organització, que ha contribuït a donar una fesomia nova a la gestió de la pastoral.

1. Recordem la creació de la *Conferència episcopal tarraconense, dels consells pastorals i els consells presbiterals de totes les diòcesis*, de les delegacions i de les vicaries episcopals i els secretariats. Tot plegat ha anat conformant el que en podríem dir una «cúria pastoral» al costat de la «Cúria jurídica». Cal afegir-hi, encara, la divisió dels bisbats en zones pastorals, al capdavant de cada una de les quals acostuma a figurar-hi un vicari episcopal amb jurisdicció ordinària. Les zones han donat origen, en alguns casos, a uns consells pastorals de zona i sempre a un òrgan de govern o de direcció al voltant del vicari episcopal. Aquest govern s'ha configurat sempre amb una orientació netament pastoral. Igualment el govern de la diòcesi reuneix, entorn del bisbe, un «consell» o equip de direcció» i té una orientació pastoral. Orientació pastoral tenen, també, les reunions de la Conferència episcopal tarraconense.

La conclusió que en trauríem és que ha estat creat un organigrama nou —passeu-ne aquesta paraula—, de clara orientació pastoral, que vol ser una traducció de la «comunió» i de la «corresponsabilitat» de què parla el Concili d'acord amb la seva concepció de l'Església com a «Poble de Déu».

És lícit, tanmateix, demanar-se si, a mesura que anem pujant esglaons en aquesta estructura, ho estem fent, també, en nivells de corresponsabilitat real; és a dir, si el poder de decisió és realment compartit. El perill de tot aquest dispositiu fóra que es reduís a uns òrgans de debat, desposseïts de poder, que no actuessin ni tan sols com a «consells» en el sentit fort de la paraula. I que no constituïssin, doncs, una reformulació del servei episcopal per a adequar-lo a les necessitats reals de les diverses comunitats.

En aquest sentit valdria la pena preguntar-se si pot desplegar-se, com caldria, la doble vessant de la figura del vicari episcopal: d'una banda, la tasca a la zona o a l'àmbit de la seva competència; d'altra banda, el seu paper en el consell de direcció, al costat dels altres vicaris episcopals, tots presidits pel bisbe. La delegació de poder sembla que hauria de donar lloc a un doble joc, descendent i ascendent. Respectant al bisbe la decisió exclusiva sobre aquells

aspectes fonamentals que vulguí reservar-se, no hi ha inconvenient perquè moltes altres decisions que afecten la vida de la comunitat diocesana siguin realment compartides.

Una consideració semblant, fins a cert punt, podria fer-se sobre la Conferència Episcopal Tarraconense, encara que aquí les coses van en un sentit invers i el perill deu raure a no engruixir prou la Conferència i a mantenir-la, simplement, com una trobada d'amics. Tots hem lamentat, més d'una vegada, que no sigui una conferència episcopal amb plenitud de valor jurídic. Mentre això no arribi —i de qui depèn?— hi ha tanmateix camp per córrer per a anar-la enfortint.

Segurament contribuiria a aquest enfortiment i augmentaria la corresponsabilitat de què he parlat la reunió periòdica dels bisbes de la C.E.T. amb els vicaris episcopals, cosa que té lloc en altres indrets de la geografia ibèrica.

2. Si ens traslладem, ara, a l'esglaó *parròquia* (que ha estat considerat anteriorment per Mn. Casimir Martí), també ens trobem amb òrgans de participació, que s'anomenen *assemblea* i *consell pastoral*. Si n'analitzem els components veurem quines són, avui, les forces vives de la parròquia, i en traurem conclusions semblants a les que formulàvem respecte a les diòcesis: l'orientació pastoral (que lluny no ens trobem de les antigues juntes d'obra o d'obrers). I també aquí —amb la diversitat tan gran de situacions— el perill és d'un ordre semblant: que no hi hagi, de debò, participació a l'hora de prendre les decisions ni potser, tan sols, a nivell d'autèntic «consell».

3. Caldria dir, finalment, una darrera paraula. Aquests canvis organitzatius estan en funció d'una *pastoral de conjunt*. Ara, aquesta expressió, si ha de ser alguna cosa més que una simple paraula o que un «conjunt de pastorals», demana una reformulació sobre què ha de ser avui, a cada lloc, la tasca pastoral, i sobre la manera d'instrumentar-la.

La gestió econòmica

1. La gestió econòmica dels nostres bisbats i de les parròquies s'ha racionalitzat i s'ha exposat a la llum pública. El progrés que s'ha produït amb això ha estat considerable. Limitem-nos a enumerar-ne uns quants aspectes positius:

- sensibilitzar el poble cristià;
- donar balanços i estats de comptes;

— racionalitzar i simplificar les fonts d'ingressos i prescindir dels aranzels;

— racionalitzar la gestió del patrimoni immobiliari i mobiliari, i sanejar-lo;

— seguir un mateix sistema a l'interior de cada diòcesi; i establir la comunicació de béns;

— treballar mancomunadament les diverses diòcesis i posar les bases —mínimes, encara— d'un fons comú interdiocesà;

— simplificar i unificar la paga dels capellans;

— començar a fer entrar en el pressupost les diverses institucions diocesanes;

— optar per l'autofinançament i dibuixar-ne una hipòtesi en un termini determinat;

— incorporar laics a la gestió econòmica.

2. Que em sigui permès d'assenyalar dos aspectes no prou satisfactoris:

— l'excessiva dependència de la Conferència del Episcopado Español i els seus criteris centralistes i, de fet, discriminadors;

— el gran pes que té en les despeses la partida del sosteniment del clergat, que se'n deu emportar les quatre cinquenes parts.

El primer és un punt que caldria enfrontar com més aviat millor. De fet presenta un doble ordre d'inconvenients:

— aquells que deriven del divers nivell de sensibilització i que frenen la nostra marxa pels camins d'una economia autofinançada i lliure de lligams amb l'Estat —antics o nous; clars o camuflats; impresentables o més «enraonats»;

— aquells que fan que els diners que surten de les nostres diòcesis siguin administrats per altres mans i en funció d'uns altres criteris (i naturalment, no al nostre servei). És una qüestió paral·lela a la que es presenta a nivell civil.

Som, doncs, de ple en l'autonomia econòmica: autonomia per a disposar dels recursos que nosaltres generem, i autonomia per a emprendre la marxa que creguem convenient. Naturalment, aquí autonomia no s'oposa a solidaritat ni a comunicació de béns (com de vegades ens diuen), sinó a centralisme i a falta de llibertat.

3. El segon punt fa referència a la destinació dels diners, a les prioritats, a l'hora de les despeses. Aquí, la situació del personal eclesial i el seu progressiu envelliment imposa un deure primordial: subvenir al manteniment d'aquells homes que han destinat la seva vida al servei de l'Església. Però aquest deure humà i cristià no pot fer oblidar que no és la comunitat per al capellà, sinó que és el capellà per a la comunitat i el seu servei. En aquest sentit, el deure de subvenir als capellans actuals en exercici no

ens pot impedir d'analitzar de quina Església concreta són fills, aquests capellans, i quina Església tendeixen a perpetuar. La distribució de recursos no és pura qüestió tècnica i neutra, sinó que cal fer-la d'acord amb unes prioritats pastorals clares, les quals només poden establir-se atenent a les necessitats reals de l'anunci de la fe i de la vida de la fe per part dels cristians i de les comunitats cristianes d'avui. Cal, doncs, desitjar que l'ordenament de l'economia de la nostra Església sigui una ocasió per a reformular els grans objectius de la pastoral.

L'atenció als marginats

També s'han fet notables progressos en l'atenció real als marginats de la societat.

1. El primer pas de la «conversió al poble» ja l'havíem fet quan va arribar al Concili. Però hem de dir que aquest ens va ajudar molt a progressar per aquest camí. «Joies i esperances, tristeses i angoixes dels homes d'avui, dels pobles sobretot i de tots els qui sofreixen, són també les joies i les esperances, les tristeses i les angoixes dels deixebles de Crist; i no hi ha res de veritablement humà que no hagi de trobar eco en els seus cors (...): L'Església se sent amb tota veritat íntimament solidària del gènere humà i de la seva història» (G.S., 1). Per aquest camí —i és sobretot mèrit dels moviments especialitzats d'Acció Catòlica—, l'Església catalana es va anar obrint al món i va anar participant en els moviments que el trasbalsaven.

2. Estàvem, doncs, relativament preparats —a desgrat de la crisi dels moviments de l'any 1966— per a afrontar la darrera etapa del règim franquista i fer-hi un paper diguem-ne presentable. No es tracta ara d'evocar-ne les seves manifestacions: tots les tenim prou presents. Però deixeu-me recordar que QUADERNS DE PASTORAL —a part del període soterrat que he evocat al començament— va patir dos segrestaments (n. 8, octubre del 70 i n. 18, juny del 72) i un parell d'expedients, i que va haver de pagar també un parell de multes.

3. En tot això, l'antic «rober parroquial» o «el Nadal del pobre», als quals s'havia sumat la distribució de la llet en pols i el formatge groc, que ens donaven els americans, anava esgrogueïnt-se cada vegada més. I la paraula «beneficència» anava quedant devaluada. Mentrestant, Càritas anava obrint-se un camí, sense acceptar de quedar reduïda a aquella beneficència, i va anar assumint un protagonisme i uns serveis col·lectius, dels quals en són exemple pri-

merenc les colònies de vacances i, en general, la seva acció en el món de l'esplai.

4. Amb el pas dels anys ha fet crisi la societat del benestar, que teníem com a paradigma indiscutible. I ens trobem afrontats al creixement d'una colla de nous marginats: aturats, drogaaddictes, joves sense feina, etc. La seva existència se'ns imposa pel seu mateix volum. Sortosament els cristians hem anat assumint aquestes realitats. Càritas ha estat —des d'aquest punt de vista— un instrument que podríem qualificar de providencial, i ha permès de canalitzar i orientar els esforços i d'acréixer la sensibilització. Avui qualsevol parròquia té el grup de Càritas i la sensibilització pels marginats arrela en nombrosos grups de joves cristians.

Aquest treball ha estat criticat per alguns sectors, àdhuc per alguns que tenen responsabilitats considerables a l'administració: cal fer «promoció» (han dit) i no pas «beneficència». Bonica manera —i ben poc elegant— de voler espolsar-se de sobre aquells fills que tots plegats engendrem! Els cristians no podem ni volem passar d'esquena a tants pobres baldats que queden a la vora del camí. Els marginats no els creem nosaltres, les comunitats cristianes; els crea la societat civil amb els seus mecanismes. Els cristians els assumim i mirem d'ajudar-los en la mesura de les nostres possibilitats.

5. En aquesta mateixa línia podem parlar del Tercer món. I dels grups que hi treballen en tantes parròquies. I d'institucions, com les Delegacions diocesanes de missions o «Intermón» o «Mans Unides» (on hi ha tants cristians). I de campanyes esporàdiques. Grans zones de misèria produïdes pels mecanismes que regeixen la vida econòmica truquen a les nostres portes.

6. Cal acabar aquest apartat recordant el que tots ja sabem: l'atenció als germans que sofreixen, la dedicació dels nostres recursos i de part del nostre temps, no ens pot excusar de treballar per a afavorir la creació d'un nou ordre econòmic internacional i de maldar perquè la nostra societat revisi i corregeixi els seus mecanismes i assumeixi aquelles marginacions de tot ordre que ella mateixa origina.

Ministres per a la comunitat

La situació dels capellans i dels seminaris és una de les dimensions de la vida de l'Església que ha canviat de manera més vistent en el lapse de temps que ens ocupa.

1. Primer va ser el canvi de vestit, que manifestava —i afa-

voría alhora— un canvi més profund en la vida i el comportament dels capellans i els religiosos, i una manera diferent de situar-se i de relacionar-se en la societat i en la comunitat cristiana.

2. També va produir-se, simultàniament, una progressiva inserció en el món del treball i dels estudis civils i fins una certa «professionalització» en el mateix treball eclesialístic. Avui la gran majoria de capellans fan un horari laboral —més o menys flexible— en empreses, en oficines, en centres d'ensenyament, al bisbat, i no és fàcil trobar aquell capellà d'abans, sempre disponible a la parròquia.

3. Juntament amb aquests canvis va venir el fenomen, gairebé massiu, de les secularitzacions, acompanyat de la sortida de nombrosos seminaristes i de la dràstica disminució d'ingressos. Això va portar, pràcticament, a clausurar els seminaris, almenys tal com els havíem conegut, i a establir una nova manera d'atendre els candidats al ministeri.

4. De mica en mica les aigües s'han anat posant i hem arribat a un cert equilibri. QUADERNS DE PASTORAL neix quan tot just acaba de fundar-se la Facultat de Teologia (1968), que vol dir una reorganització dels estudis eclesialístics. La separació entre «seminari», «residència», i «centre d'estudis» s'ha consolidat. I el nombre d'alumnes o seminaristes i el d'ordenacions de capellans no és tan testimonial o excepcional com fa uns anys. Afegim-hi els diaques dits permanents, que representen la incorporació al ministeri per uns altres camins, i el que en alguns bisbats en diuen «laics amb missió pastoral». I també l'entrada de laics com a professors de religió d'instituts de segon ensenyament i de formació professional.

5. Anotem un altre fet molt important. La relació creixent entre capellans i religiosos de les diferents congregacions i la intercomunicació de les congregacions entre elles. L'existència de la «Unió de Religiosos de Catalunya», del «Centre d'Estudis de la Vida Religiosa» i de la «Reunió de Provincials i Abats» en donen testimoni.

6. A l'hora d'establir un balanç cal també apuntar una sèrie de qüestions pendents:

a) l'envelliment i la disminució del personal eclesialístic (que no queda compensat, ni de bon tros, per les ordenacions). A hores d'ara la mitjana d'edat deu rondar els 60 anys. No cal dir els problemes que aquest fenomen comporta;

b) seguint camins diversos, han vingut al bisbat de Barcelona una seixantena de capellans de bisbats de parla no catalana, sense obeir a cap pla diocesà. La inserció real d'aquests capellans en la vida diocesana no es pot dir que sigui una realitat aconseguida (llevat d'excepcions);

c) els religiosos i les religioses presenten fesomies molt diverses. Deixem constància aquí que està lluny d'aconseguir-se la seva vertebració normal en la vida de la nostra Església: la llengua continua fent qüestió per a massa congregacions de religiosos i de religioses, cosa que expressa un problema de mentalitat i d'encarnació;

d) el fet que els seminaris hagin assolit una certa «normalitat» no vol pas dir que totes les qüestions estiguin resoltes: ni pel que fa a la procedència dels seminaristes (de quines comunitats provenen), ni pel que fa a la seva recerca (què hi busquen, en el ministeri?, què els porta a entrar al seminari?), ni pel que fa al seu entroncament a una Església en marxa, ni tan sols pel que fa a l'orientació de la seva preparació. De vegades se senten comentaris que fan la impressió que el problema és que «falten capellans», sense saber precisar gaire quina mena de capellans falten o què és avui fer de capellà. Més aviat sembla deduir-se pel context que «calen capellans com sempre», expressió que no vol dir gaire gran cosa.

7. Anotem, com a conclusió-resum i pensant en el futur els dos problemes que hauríem d'abordar de seguida:

— el personal actual i el seu millor «aprofitament», per dir-ho així;

— quins serveis ministerials diversificats necessiten avui les comunitats, com els anem establint i com els anem entroncant entre ells, i quina mena de paper hauran de jugar el dia de demà els seminaristes actuals.

APORTACIÓ DE JOSEP M. ROVIRA

La catequesi

S'ha produït a Catalunya un ample moviment no conflictiu, ben vist per bisbes, capellans i laics, cristallitzat en el S.I.C. (Secretariat Interdiocesà de Catequesi). El seu abast és el Principat i les Illes. Fa cada any una Escola d'Estiu, que reuneix centenars de responsables. Ha editat el *Fons Bàsic* i té la previsió d'editar els *Catecismes* per a les diverses edats, incloent-hi el de joves i adults.

Perills. 1r. Que ni les comunitats ni la catequesi siguin conscients que qualsevol servei catequètic no té sentit al marge d'una

comunitat viva que prega, celebra i testimonia. Imprimir a la catequesi una —diguem-ne— dinàmica «escolarista», mentre les comunitats van fent la seva vida, pot ser fatal per a les dues institucions: la comunitat (parroquial o no) i la catequesi. El mateix *Fons Bàsic* advertí ja aquest perill.

2n. El dilema entre «catequesi vital» i «catequesi conceptual» no em sembla precis. Tampoc fecund. Perquè és en el si d'una catequesi vital, arrapada a la vida de la comunitat, on han de precisar-se i de polir-se els conceptes necessaris per a l'aclariment de la pròpia fe i, fins i tot, perquè el subjecte de la catequesi pugui «recordar», és a dir, per tal que el contingut de la fe, expressat en conceptes, romangui en la memòria del creient. Així, per exemple, recordar Déu com un Pare bo que, malgrat la duresa de la vida, ens permet de viure com a fills seus, suposa un cert grau de conceptualització.

Oi més: on no hi ha l'esforç per a bastir conceptes progressivament clars i aprofundits, hi ha el perill que tinguin la primacia els succedanis situats en el nivell de la «sub-cultura», és a dir: el conjunt d'idees i de representacions que «entén les coses a la seva manera». Així com, en parlar, es creen «vicis de dicció», es produeixen també «vicis d'intel·lecció» que formen un gruix ideològic difícil de treure.

(Això ens porta a no tirar pedres contra el pensament teòric: certament hom no és intel·lectualista, però —si hom desprecia un cert nivell conceptual— només ens restarà el camp de la mística, importantíssim però no pas per a tothom, o bé els camins molt menys desitjables de l'«endoctrinament» escolar o de l'enquadrament en la disciplina o en la moral).

El pensament cristià

1. Catalunya ha produït eclesiàstics com Manyà, Xibert, Cardó, el canonge Llobera, o l'Octavi Fullat, així com filòsofs laics de diversos tipus, com Jaume Bofill, Pep Calsamiglia, Gabriel Maragall, Josep M. Capdevila o Maurici Serrahima... Gairebé és per estar-ne cofois. Però, el cofoisme no arregla res i, simultàniament, és present la queixa: «No tenim pensament cristià!». La llista anterior pot servir, doncs, per a assenyalar que una afirmació tan radical no és certa. Però el veritable problema del pensament cristià o, com es diu avui, de fe i cultura, no rau aquí.

Jo el veig com un problema de dues incògnites. La primera referent al que avui s'entén per *cultura*. L'altra, centrada en la pre-

gunta: ¿per què no n'hi ha, d'intel·lectuals cristians, és a dir, de gent que influeixi en la cultura o subcultura actual?

2. Intentaré dibuixar l'ambivalència de la cultura: de la que tenim a Catalunya, com arreu. Avui, dir «cultura» o «cultura occidental» és ambivalent o ambigu, perquè simultàniament equival a parlar d'aquelles institucions, formes de vida i obres d'art inspirades per l'Església i, alhora, suposa també parlar d'ateisme o —almenys— de formes de vida i de cultura emancipades de la tutela de l'Església.

Llavors, es produeix el següent «quid pro quo» quan es parla del famós binomi «fe i cultura»: Directius i gent responsable de l'Església enyoren els bons temps en què ella era la mestressa de la cultura. La classe dirigent o responsable volem ara —fins i tot amb nerviosisme— intervenir en les cultures i subcultures actuals. Més es vol intervenir com més i més aquestes formes de vida s'allunyen dels models codificats pel cristianisme. Més es vol intervenir com més banals, però més influents, són els agents de formes culturals sorgides al marge de l'Església. Així es podria fer una llista de gent que tal vegada faria patir més d'un...

Aquest desig d'intervenció té la seva vessant generosa en l'impuls evangelitzador, però té segurament dos defectes que són les dues cares, positiva i negativa, de la mateixa moneda: L'Església no intervé en la cultura gratuïtament, desinteressadament, diguem que per pures ganes de fer cultura o per pures ganes de no fer-la; m'explico: d'anar a la feina de la fe —o de la litúrgia— sense necessitat de voler fer a més estètica «que quedi bé».

Aquesta «gratuïtat» veig que és molt important. I no vull dir que no es doni en l'Església: Penso en els metges investigadors formats al voltant del Dr. Jordi Gol, em recordo del cor de Capellades, dels nous poetes del MUEC, que fan el que fan moguts per l'amor gratuït a la música o la poesia (la qual cosa no exclou —al contrari— el pur amor a Déu!). I altres coses que podríem citar...

L'altra cara de la moneda: els directius i responsables d'Església voldrien avui afaïçonar de nou culturalment el poble cristià. Quan —de fet— el que ens cal és anar al gra de la fe, essencial, profunda, centrada en Crist i convincent, i les altres coses se'ns donaran per escriure (les que s'hagin de donar).

3. Responem ara l'altra pregunta: per què no hi ha gent d'Església entre els «intel·lectuals» que influeixen avui. Doncs, en un gran tant per cent, perquè se'ns veu el llautó. Volem afaïçonar, quan no enquadrar. No anem gratuïtament. Volem els canals difusors de cultura per a modelar el personal, però no acabem d'acceptar el rept de les cultures actuals.

«Què és acceptar el repte? Acceptar la modernitat? Però si ni la postmodernitat no l'accepta», sentim a dir a tort i a dret. És quelcom de més senzill i a la vegada delicat, el que cal fer.

Penso que no es pot anar enrera en el procés de la modernitat, la qual cosa no vol pas dir que ens ho haguem d'empassar tot: de Kant fins a Marx i fins a la postmodernitat nihilista. No crec que la modernitat ni la postmodernitat de tendència nihilista estiguin exemptes de crítica. (La postmodernitat és la crítica de la modernitat de dins estant: d'ella mateixa). Però no puc servir-me dels autors postmoderns per a dir que la modernitat està superada i per a clavar-li tota mena de garrotades. La postmodernitat és mil vegades pitjor en tant que nihilista! El que hem de tenir clar, però, és que no es pot tornar enrera. I que cada vegada que volem tornar enrera deixem un bon grup de cristians desconcertats i qui sap si a la cuneta...

Més aviat diria que cal criticar la modernitat tot assumint-la. I viceversa: cal assumir-la si es vol criticar. El dia que els cristians critiquem la democràcia actual des de la democràcia, ens escoltaran. Si la critiquem des d'una actitud ambígua davant de Pinochet, 23-F o dels militars argentins, som suspectes de reaccionarisme. Si critiquem la distància entre els polítics actuals i el poble, ho hem de fer no pas de la barrera estant, sinó des de la nostra identificació real amb el poble. I llavors ens escoltaran o bé es produirà el típic escàndol davant del que és cristià.

Programàticament: els valors veritables de la modernitat, tal vegada els cristians som avui cridats a guardar-los, elevant-los amb la claror de la nostra personal fe cristiana: la racionalitat i no el fanatisme; el rigor en la ciència i no pas el tercermundisme endèmic; la llibertat del «subjecte» i no pas l'enquadrament; la sensibilitat davant del mal, que vol la pau i vol erradicar les guerres i, sobretot, l'holocaust nuclear; el naixement d'una societat civil en la qual els drets de l'home són i han de ser patrimoni de tots, cosa que suposa la democràcia i l'emancipació del proletariat i del subproletariat actual constituït pels aturats, marginats i oprimits... Aquests valors han de tenir en els cristians amarats per les doctrines del Concili Vaticà II els millors valedors. També a Catalunya.

Una Església «sacramentum salutis» per a una societat de llibertat i de justícia. Vet ací com —a partir del pensament cristià— hem anat a parar a un concepte positiu d'Església confessant, profundament «organitzada» en comunitats que preguen, celebren i testimonien, com a opció i alternativa positiva davant la privatització de la fe o la cristiandat política o cultural.

DES DE TARRAGONA

JOSEP RAVENTÓS

Aquesta aportació no va més enllà d'unes impressions i d'uns records dins el marc general de l'arquebisbat de Tarragona durant els últims vint anys, transcorreguts sota tres pontificats: les darreries del cardenal de Arriba i Castro, el pontificat del Dr. Pont i Gol i els primers quatre anys de l'actual arquebisbe Torrella.

Les darreries d'un pontificat

La gestació de *Quaderns de Pastoral* coincidí per a nosaltres amb la campanya «*Volem bisbes catalans*», l'acció més coneguda de la qual a casa nostra fou la carta dita dels 109 (15-IV-1966), amb la qual es demanava al nunci Riberi que, cas d'haver de nomenar un bisbe auxiliar del cardenal de Arriba i Castro, fos un prevere originari de les diòcesis catalanes i d'estricta línia conciliar. El nomenament de Don Marcelo per a Barcelona i els vuitanta anys de l'arquebisbe tarragoní ens tenien esverats. Aleshores van sovintejar les visites i informacions a la Nunciatura, després amb la bona acollida del nunci Dadaglio, sempre amb les portes obertes. Posteriorment en una altra carta (gener del 1969) se suggeria el Dr. Bonet i Muixí com a nou arquebisbe.

Eren encara els anys d'eufòria postconciliar, enterbolida per les primeres secularitzacions i pel trencament d'una certa homogeneïtat entre el clergat tarragoní amb l'aparició de fortes tensions que degeneraren amb escrits anònims i alguns articles al «*Qué Pasa*» i d'altres publicacions per l'estil. Montserrat exercí un beneficiós influx de sosteniment. Sorgí vigorós un afany de trobar-nos per reflexionar plegats de manera força espontània amb reunions periòdiques a Valls amb àmplia participació, on es tractaven temes pastorals i es donava abundosa informació.

No es pot negar que hi havia una certa ingenuïtat en l'engrescament renovador, juntament amb una exagerada expectativa d'un nou arquebisbe com a solució que produiria efectes quasi «*ex opere operato*». Mentrestant Tarragona havia canviat de fesomia a conseqüència de la transformació industrial i de l'allau turístic.

El pontificat del Dr. Josep Pont i Gol

El nomenament del Dr. Pont i Gol fou acollit molt favorablement a nivell popular i per la gran majoria dels preveres, però topà amb fortes resistències, molt superiors al que era de prevere. Molt encertadament, el Dr. Viladrich deia que es tractava d'un «pont», referint-se a la possibilitat d'entroncar amb la pastoral promoguda pel cardenal Vidal i Barraquer, trencada per la persecució i la guerra del 36. Justament feia poc que Mn. Muntanyola havia publicat la biografia del cardenal de la pau, que significà la recuperació de la seva memòria.

Era el temps de l'Assemblea conjunta, fruit de la qual el Dr. Pont establí *el nou ordenament de l'arquebisbat* amb una clara voluntat integradora i de vertebració diocesana. L'acompanyà amb un seguit de cartes pastorals pacificadores, sòlides i populars, amb una crida a la corresponsabilitat. Tinc la impressió que no vam saber correspondre a la bondat, la il·lusió i el treball del nou arquebisbe. Va semblar que s'havien assolit els objectius i vam perdre cohesió entre nosaltres, o que ja no calia continuar amb les nostres reunions, i, en canvi, s'enduri l'oposició al prelat amb una acció dura, sistemàtica i polititzada. La mort de Mn. Muntanyola i la d'algun altre prevere ens privà de persones capaces d'aglutinar.

Ja abans del canvi polític, s'havia emprès la normalització lingüística al bisbat.

És mèrit del Dr. Pont haver assumit perseverantment el paper de metropolità de Catalunya amb un important treball de coordinació de la Tarraconense. Promoure i reconèixer obres i moviments de projecció interdiocesana, algunes amb les diòcesis de les Illes. Esmentem només l'Associació Bíblica de Catalunya amb els cursos bíblics a Israel.

Amb això resta plantejat el paper de Tarragona dins l'Església a Catalunya, indispensable com a contrapunt a la força i la influència de Barcelona. Altrament en resultaria un empobriment col·lectiu.

El canvi polític fou ben acollit i cal recordar la visita del bisbe Joan i de Mn. Miquel Barbarà al president Terradellas, abans del seu retorn a Catalunya, per tal de clarificar les relacions entre l'Església i les autoritats autonòmiques. El retorn de les despulles del cardenal Vidal i Barraquer suposà també un cert retrobament de l'Església tarragonina amb si mateixa i un acte de justícia al cardenal proscrit.

Han estat repetits els intents de revifar els moviments especialitzats i ha crescut la incorporació dels religiosos i les religioses a la pastoral diocesana. Segurament que ha estat en el camp de la

catequesi on s'ha fet una major renovació. El Consell diocesà de Pastoral «ad casum» (tipus assemblea diocesana) per tractar de l'Església que hem d'anar fent entre tots, del diaconat permanent i dels ministeris laïcals, desvetlla un cert entusiasme i força participació, encara que la seva posterior projecció ha quedat curta. Un altre factor dinamitzador ha estat la missió diocesana a l'Àfrica, concretada a Bibwe. Per la seva singularitat, recordo l'*Schola* de cant gregorià que, des de l'any 1978 a l'ombra de Santes Creus, aplega més d'una vintena de preveres i que ja ha donat un bon nombre de recitals de cant gregorià en molts indrets de Catalunya i a Menorca i ha gravat una cassette.

Amb l'edat de la jubilació del Dr. Pont començaren els rumors de possibles successors i altra vegada hi hagué accions de signe divers davant la Nunciatura. El comiat al Dr. Pont a la catedral fou una celebració memorable, eminentment eclesial.

Els inicis del pontificat del Dr. Ramon Torrella

L'arribada de l'arquebisbe Torrella, ja farà quatre anys, fou viscuda serenament i ha suposat un relleu pastoral. Resulta confortant la presència de l'arquebisbe emèrit al costat del Dr. Torrella i la comunió fraternal d'ambdós.

A poc a poc, sembla que augmenta la confiança i la col·laboració. Han pres nou impuls els moviments especialitzats i les delegacions diocesanes, es potencia la pastoral de joves, prenen peu les trobades de cristians i de catequistes i s'intenta dinamitzar els arxipresbiterats. Es fomenta la pastoral per objectius, amb una programació adient i revisable. Ha estat ordenat el primer diaca permanent i s'ha donat un estatut canònic a la vida eremítica, novament florent al Montsant.

Preocupa l'envelliment del clergat i la seva constant disminució en nombre. Només hi ha sis seminaristes al teologat, a Barcelona, per bé que s'ha dotat d'un petit equip responsable. És encara vacil·lant la incorporació plena del laïcat a la pastoral, tot i que hi ha laïcs amb missió canònica, i es respira una certa atonia o recel, per de nous desenganys. És del tot necessari fer front al cansament del clergat i promoure amb més persistència la seva formació permanent. Així no és estrany que espanti l'opció per una pastoral més evangelitzadora i diferenciada.

Diguem, finalment, que l'anunci d'un sínode diocesà ha estat inicialment molt ben acollit.

UN CANVI CONSIDERABLE

MODEST PRATS

Quan s'ha de fer una intervenció tan breu com la que em correspon en aquesta taula rodona, és inevitable enfocar les qüestions d'una forma esbiaixada, deixant de banda matisacions i comentaris que són necessaris si es vol donar una visió completa del problema. En demano excuses. Em centraré en uns punts molt concrets que reflecteixen una certa experiència personal al llarg d'aquests darrers vint anys.

La mort de l'engrescament pastoral

Em penso que no és pas injust ni fals dir que la nostra Església dels anys seixanta —i fins dels primers de la dècada dels setanta— va viure un cert clima d'engrescament i de tensió pastoral.

On cal anar a cercar les causes d'aquest fet? Essencialment en dues circumstàncies: l'empenta que suposà el Concili Vaticà II i la particular situació política i social que vivia el país. Allò que n'hem dit l'esperit del Concili ens permeté d'entrar en un cert clima de revisió —teòrica i pràctica— de la nostra tasca pastoral, però la situació política propicià que no reduíssim l'aplicació del Concili a unes reformes més o menys superficials sinó que ens obrí la porta a pensar i a intentar una Església que va tenir fins i tot un cert tremp profètic. En pocs llocs de l'Europa occidental es donaven unes circumstàncies, com en el nostre país, perquè la proclamació del dret a la llibertat religiosa, l'opció a favor dels drets humans i a favor dels pobres tinguessin unes possibilitats de repercussió tan fonda.

La pregunta que ara em voldria fer és la següent: què se n'ha fet d'aquell esperit i d'aquell ànim que m'he atrevit a anomenar profètic? La resposta és ràpida i sense embuts: no en queda pràcticament res. Com s'explica això? A quines raons cal atribuir aquest canvi tan fort de tremp que ha experimentat l'Església catalana aquests últims deu anys? D'entrada podríem parlar de la repercussió, en el nostre clos, dels canvis que ha viscut la mateixa Es-

glésia, i ens podríem referir als nous aires i al nou estil que imposa el pontificat de Joan Pau II, i que ens han agafat, com a mínim, desprevinguts. Però ara no desitjo estendre'm en aquest punt. Em sembla més interessant de fixar-me uns moments en els canvis que ha experimentat la nostra vida política i social. Estic convençut que aquesta nova situació ens explica moltes de les coses que ens preocupen i ens obre el camí per poder parlar del futur.

El pas a la democràcia

La forma com es realitzà la transició i la instauració de la democràcia han suposat l'entrada en un món social i polític molt concret: el de les democràcies burgeses occidentals. I aquestes formes de govern i de vida funcionen sense entusiasmes redemptors, sense aquella tensió tibant que hem relacionat sempre amb les actituds profètiques. Nosaltres formem part d'una generació de cristians que hem estat educats sobre la base de l'ideal —més ben dit, d'un gran ideal—, de l'ideal que dóna sentit i justifica una vida amb la seva exigència total i totalitzadora, i ara ens trobem en una societat petit-burgesa que té unes preocupacions concretes i molt limitades. Jo diria que ja som massa vells i estem massa cansats per imaginar una altra forma de vida social i política i per apuntar-nos-hi, però que arrosseguem unes maneres de pensar que sempre ens faran estar incòmodes en un context com el d'ara. La temptació d'enyorar altres èpoques —i no em refereixo, com podeu suposar, a un enyorament del franquisme, que seria monstruós—, altres contextos de pensament i de cultura, amb els quals compartíem una visió de la vida i del futur ideal i totalitzadora, és una temptació real en la mesura que ens portaria a privilegiar una determinada situació en ordre a l'anunci del Regne. La qüestió clau és saber trobar quina ha de ser la forma de presència que correspon a l'Església en una societat com la nostra d'avui. Aquest és el gran desafiament. I us he de confessar que en aquest camp desconfio força de la majoria d'exemples que ens poden donar altres esglésies d'Europa que, ja de temps, viuen una situació semblant. També a vegades em pregunto fins a quin punt la gent de la nostra edat, cansada i força cremada, és la que pot donar resposta a aquest desafiament. Jo mateix estic ben disposat a deixar pas a gent més jove. El mal és que no en veig pas gaire. Sigui com sigui, hem de refer una Església que sigui una veritable instància crítica, sense que, però, ningú no pugui imaginar-hi posicions reaccionàries de sospita o oposició a la llibertat.

Els cristians i la cultura

M'han demanat també que digués dues paraules sobre el tema que ens ocupa des de la perspectiva de la cultura. No sabria pas com fer-ho en forma de discurs coherent, si em veig obligat a dedicar-hi un parell de minuts. Per això em cenyiré encara més a unes qüestions esquemàtiques i sense massa ordre.

Hi ha, d'entrada, la necessitat de fer unes distincions: una cosa és la cultura eclesiàstica i una altra la incidència del pensament i de les referències cristianes en la cultura. El panorama, tant per una banda com per l'altra, és més aviat trist i desolador, sobretot si el comparem amb el d'altres moments de la nostra història —no solament la més reculada sinó fins i tot la més pròxima.

Pel que fa a la cultura eclesiàstica pròpiament dita, ens trobem davant d'una qüestió que em sembla de gran interès i que, en canvi, no ha ocasionat mai el debat intraeclesial que es mereixeria. Sempre m'he preguntat per a què han servit realment tants llicenciats i doctors, com hi ha als nostres bisbats, en teologia, filosofia, bíblia, dret, història, etc. Pensem encara en el que ha passat aquests últims anys amb els nostres seminaris, i tinguem en compte que per a la majoria de les nostres diòcesis eren els únics centres que justificaven la dedicació a l'estudi d'una bona colla de capellans. Quin és el pes real del pensament teològic, dels estudis bíblics, que es fan avui a Catalunya? Ja no ho pregunto només amb relació a la cultura catalana, sinó que em refereixo també a la cultura eclesiàstica de més enllà de les nostres fronteres.

Pel que fa a la presència del pensament i de les referències cristianes en la cultura catalana actual, el panorama és ben desolador. També aquí jo diria que no sabem massa com posar-nos-hi. Essencialment diria que hi ha dues posicions: la d'aquells que assumeixen amb esperit crític la situació d'extrema pobresa que ens toca de viure, i la d'aquells que han reaccionat amb un fort complex d'inferioritat. Diré només que aquests darrers em fan por: són els mateixos que defensen una mena de restauració de la presència cristiana que jo no sabria pas massa com justificar en una societat democràtica. Estic convençut que el camí que hauríem d'emprendre és el d'un diàleg amb la nostra realitat cultural més immediata, que no és pas gens fàcil per dues raons: perquè nosaltres l'hem d'emprendre des d'unes posicions d'igualtat a què no estem acostumats, i perquè no endevino pas per l'altre cantó cap desig —ans al contrari— d'entaular aquest diàleg. Només el veig possible si realment tenim alguna cosa vàlida per dir.

INTERROGANTS

JOAN CARRERA

Tota aquesta commemoració ens porta a recordar temps passats...

Aquella —la del Concili, la de QUADERNS DE PASTORAL— va ser una època difícil i aspra des de molts punts de vista. Els historiadors la qualificaran, justament, de repressiva i tensa. I a desgrat d'això, ha restat en el nostre record com una època també bella. És que es tracta del temps de la nostra joventut. Va ser una època bella per a nosaltres perquè l'embellíem amb la nostra joventut.

Els d'ara són uns altres temps. Demà els historiadors els qualificaran de moltes maneres. Però avui també hi ha una joventut que se'ls fa seus i els embelleix amb la seva força vital. Jo, que vaig tornar a començar, en certa manera, l'acció pastoral de base en el moment del canvi, l'he trobada i la trobo cada dia, aquesta joventut. Vull donar-ne fe i fer-li confiança. No tenen una primera meta tan clara i indiscutible com ho era per a nosaltres la lluita per la democràcia, en el camp civil, o per la reforma conciliar, en l'ecclesial... Allò ens donava cohesió, ens feia decidits i llançats, però també una miqueta illusos: arribàvem a pensar, sense adonar-nos-en, que a l'altra banda del mur seríem feliços... Els joves d'ara han de cercar metes a partir de la novetat de cada dia. Això els fa difícil emprendre tasques de conjunt i els treu brillantor. Però els fa molt lliures, sanament desconfiats de les grans teories, creatius. I en tenim, feliçment, de gent jove a la nostra Església, també capellans, també seminaristes molt ben dotats.

M'ha semblat percebre en molts interrogants aquí plantejats un afany excessiu de tutela sobre el futur. Nosaltres vam lluitar molt contra la situació establerta, sense fer cas dels consells que ens donaven. Però en la nostra oposició vam generar també una certa ortodòxia de resistència. No ens ha de preocupar que els nous temps l'esbullin. Les noves generacions troben aigua fresca sense fer-la passar pel serpentí de les nostres velles trifulgues...

Com a mostra, indicaré quatre qüestions en les quals el futur té molt a dir i que no podem engavanyar amb aquella ortodòxia nostra de resistència.

1. El principi de l'especialització per classes socials se'ns ha fet petit.

2. La canalització del compromís temporal a través de les institucions polítiques democràtiques també és insuficient. Aquestes ens han arribat ja una mica envellides i tothom percep una certa necessitat d'obrir més canals.

3. La dialèctica acció política del cristià solament crítica/acció propositiva, conversió personal/projecció en el món d'aquest canvi, no la va deixar resolta el nostre progressisme. Entre privatització de la fe i nacionalcatolicisme hi ha un espai a il·luminar.

4. Una excessiva identificació entre Estat i societat va desorbitar la separació entre Església i Estat. A l'hora d'una major autonomia de la societat civil ens adonem que, ja separats de l'Estat, continuem sent societat i ens cal redefinir el lloc de l'Església en aquesta societat nostra.

En tot això les noves generacions, i nosaltres, encara, amb elles, tenim molt a dir, a condició que siguem ben lliures i no vulguem condicionar el futur amb idees d'ahir.

TESTIMONIS

UN HOME DE DÉU I DEL POBLE

RICARD CABRÉ

Mossèn Francesc Viñes i Sabaté, morí a Tarragona, en accident de trànsit, el dia 16 del mes de desembre passat. Era natural de Falset, on nasqué l'any 1949.

El 1961 inicia els estudis, en l'especialitat d'electricista-bobinador, a l'Escola del Treball de Valls. Més tard entra al seminari. Aviat té contactes amb grups de joves i de reflexió cristiana i amb els primers nuclis d'HOAC, al barri de Bonavista, de Tarragona. Els caps de setmana exerceix l'apostolat en aquest barri i també fa alfabetització i catequesi a les barraques d'Entrevistes i del Francolí.

L'any 1969 comença els estudis de teologia a Barcelona. Alterna aquesta tasca amb el treball en un taller d'escultura i, més tard, en

un de rebobinatge de motors, a les tardes. Durant aquests anys madura i concreta la seva opció pels pobres i pel món obrer.

Acabats els estudis de teologia, passa a Reus, on treballa en una empresa elèctrica. Posteriorment va a viure al barri d'Icomar.

Rep l'ordenació sacerdotal el juliol de 1975. Amb Mn. Agustí Ayats comparteix l'opció pel món obrer, primer en l'anonimat, i més tard ve l'inici d'una comunitat al barri de santa Tecla de Camp-Clar. A partir d'aquí es produeix la iniciació de la JOC i la potenciació del moviment en el sector arxiprestal.

A finals de juliol de 1986 ell i mossèn Ayats passen al servei de la comunitat cristiana i parròquia de Camp-Clar. Una «parròquia» nova, amb grans sectors de gent marginada.

Les exèquies, celebrades a Camp-Clar, les presidi el Sr. Arquebisbe, doctor Ramon Torrella. En l'homília remarcà que la mort se li presentà quan anava cap al seu lloc de treball, a complir el «ministeri» que ell mateix havia escollit.

Una matinada d'advent, la mort misteriosa va arrabassar «el Cisco» (així era conegut). En una Pasqua anticipada mossèn Francesc Viñes passava a la Casa del Pare. — Red.

El Cisco, un home de tres fidelitats

El «Cisco» (aquest és el nom amb el qual el coneixia tot el barri) era un home alegre, trempat, bon company, obert a tothom, profundament preocupat per la promoció de l'home i pel respecte a la seva dignitat, extraordinàriament compromès en el món del treball, molt encarnat en el barri, lluitador incansable dins les associacions de veïns, sempre amb un estil falaguer i serè. Però a la vegada era un home de Déu, un contemplatiu en el treball, i un home de l'Església, a la qual se sentia íntimament lligat, malgrat les seves nombroses tares, que des del món del treball es fan més paleses, i el distanciament extraordinari de l'Església tradicional. No és estrany que ell també moltes vegades se sentís llunyà d'aquesta Església i que experimentés la revolta interior contra tots els «tinglados» que l'aparten del poble i contra aquells que s'entesten a consagrar-los.

Tot això ho veurem a través de les seves cartes. Ens ho dirà ell mateix. La major part d'aquestes són dels començaments del seu ministeri. Últimament escrivia menys. No li vagava. Havia anat assumint nous compromisos, al sindicat i al barri, i potser, per altra banda, tenia més clar el camí a seguir i no cercava tant l'ajut i el conhort dels seus amics.

Les tres fidelitats bàsiques ens les diu ell mateix. En una carta adreçada a mossèn Josep Torres, amb motiu de la seva ordenació sacerdotal, li escrivia: *Tindria molt de goig que m'imposés les mans i invoquéssim plegats les gràcies de l'Esperit per a ser servidors fidels de Crist, dels pobres i de l'Església.* Les té tan arrelades aquestes tres fidelitats que li surten sense adonar-se'n. Escrivint a la germana Alicia, de Bilbao, li diu: *Quizá no sepa que soy sacerdote en el trabajo, que vivo en un barrio con otros chicos, que no estoy en ninguna parroquia, y que junto a mí se aglutina una pequeña comunidad de militantes cristianos empeñados en el trabajo por una Iglesia en la que los marginados, los perseguidos, los enfermos puedan serlo con Cristo.* Sap molt bé que en qüestió de fidelitats no s'arriba mai a la meta i que també a vegades ens hem de colpejar el pit: *Amigo Manolo, con la distancia puedes vernos más objetivamente y quizá te des cuenta de que no vivimos mucho las fidelidades como quisiéramos; que el compartir nuestra vida de clase, de fe, de lucha contigo, no ha sido lo que hubiéramos deseado. Es bueno que lo veas, y bueno también que nos veas como unos chavales que buscamos inquietos a Dios en el amor no manipulable a nuestra clase.*

Fidelitat a Déu

La major part de cartes que es conserven estan adreçades al seu amic Farràs en qui troba orientació i encoratjament. Aquest el felicita amb motiu del seu aniversari i li contesta: *He rebut les vostres felicitacions i us estic molt agrait. Mira, vint-i-sis i encara sense un pet que hagi fet mitjanament pudor. Són dies de reflexió i balanç, una mena de confessió general i de comparació entre l'ahir i l'avui i coses així. Abans potser em movia per intuïcions, però ara estic segur de moltes coses, o d'una sola cosa, o potser de res, però estic trobant l'alegria de les coses, de la lluita, de l'amor a tots plegats, l'alegria de la contemplació, del desert... l'alegria de l'esperança en la victòria de la nostra classe, l'alegria de no ser res per a esdevenir quelcom amb tots, fins i tot l'alegria de no entendre ja res de res. Tan sols resten Crist i la seva pobresa alliberadora. A partir d'aquí ja «tot és gràcia» i jo amb tots vosaltres, amb tots nosaltres, també. La nostra lluita a la fàbrica, als barris, és gràcia de Déu. L'Església dels pobres és gràcia de Déu alliberadora. Els nostres perquè incomprendibles són gràcia. Ja no em planyo si m'ho jugo tot a una sola tirada, perquè estic segur de la victòria, de la nostra victòria. És la definitiva.*

Un mes i mig després, el 30 de maig de 1975 escrivia a la Pilar Espuña: *Situem-nos a Vallbona. De fet, al monestir, no hi vaig parar gaire temps, perquè l'ambient no es presta massa a passar-hi uns dies de tranquil·litat i silenci. Hi havia molt de moviment de gent, de grupets, de coses. Vaig decidir fer «muntanya». De bon matí me n'anava al bosc i solament baixava al monestir per a menjar. La tarda, igual. Bé, tots els qui hi érem cercàvem quelcom, una cosa o altra. El que canvia és el mètode i el caràcter de cercar-ho... Simplement el que pretenia era arribar a no pensar gens, volia silenci, estar sol i intentar retrobar-me. Potser fer vagar el cervell i experimentar la buidor en l'esperança d'un nou ompliment. He experimentat el silenci i he descobert el valor de sentir-me buit de creences, d'ideologies idolàtriques, i he arribat per fi a reduir el nucli de la meua fe en dues vivències: Déu ens estima i per això mateix és el nostre Déu. Totes les altres idees ens són un destorb en la mesura que puguin eclipsar aquesta fe nostra. Immediatament passa a parlar de l'ermitana amb la qual va tenir una llarga conversa: Sobre la contemplació vaig dir-li que ella era per a mi un gran signe perquè representa la invitació que ens fa el Senyor de passar la quarantena al desert. Moltes vegades ens creiem que estem ja a la Terra Promesa i ve tot allò de la seguretat, de la satisfacció, de la instal·lació i el triomfalisme: tenir el convenciment que ja estem salvats i alliberats, i que sols ens resta mantenir l'estatus i les estructures. Gent així ens recorda que el Regne encara és lluny i, si hem de ser signes d'alguna cosa, ha de ser d'itinerants que cerquen, entre trifulgues i infidelitats, un món nou, tot fent via pel desert. Però a la vegada hem de ser signes d'esperança, de l'esperança que algun dia arribarem a una Terra nova. Es tracta de no defallir i de continuar lluitant per camins que ni tan sols estan marcats. Al desert no hi ha camins. S'han de cercar i s'ha de lluitar molt per sortir-ne. Cal que caminem tots junts i cal caminar amb els pobres, perquè només amb ells descobrirem el camí i arribarem al Regne. Solament amb els pobres —i des dels pobres—, acceptant la nostra pobresa, és possible fer avançar el món. Cal baixar, arribar al fons de tot per poder pujar tots junts. I aquest és el camí de l'Alliberament que ens marca Crist... L'Església dels pobres, crec que també és l'Església del desert, l'Església que cerca, però amb la seguretat que trobarà el nou Crist, salvador definitiu de la història dels pobres i de la nostra pròpia condició de «don nadie».*

Un temps després de la seva ordenació expressava així la seva fam de pregària: *Pot ser que el que ara em manca és allò d'abans de passar-me una hora davant el sagrari: el simple fet d'estar a*

totes davant el Misteri, i deixar-nos inundar per Ell, i sentir-nos jutjats per l'Amor interpellant, present i fort, per l'Amor que està en els pobres, que condemna i salva, fins i tot, sense paraules. Ens cal experimentar l'única pau que no ens fa beneïts. Potser és veritat que en lloc de parlar de la manca de temps ens caldria parlar de manca d'interioritat. No ho sé.

Hi ha fidelitats que costen i desconcerten. Ell ho té clar, però això no vol dir que sigui fàcil. Cal mossegar-se la llengua més de dues vegades, cal deixar-se trepitjar, cal assumir la contradicció i viure-la en la pròpia carn, i mantenir-se fidel, encara que no ho entengui ningú, ni els de dalt ni els del costat: *Fa gairebé un mes que soc capellà i estic encara repetint-m'ho. És molt fotut de superar la dialèctica subjectiu-objectiu. Almenys els qui estan en parròquies no passen aquests tràngols, perquè no s'ho han de repetir tant. Esdevenen un fet. Jo esdevinc una interioritat. Fent balanç, en un mes només he casat el meu germà i prou d'eucaristies i sagraments. Avui és dissabte i els caps de setmana pesen una mica: no saber on anar... No tenir ningú per a poder celebrar la festa... Tot, sens dubte, ho superarem. Malgrat tot, a vegades m'empipo. A la fàbrica tampoc no hi ha interès. És allò de «cada loco con su tema». De vegades algun graciós em crida «Padre, pésame el camión, coño, que tengo prisa». I jo li faig: «¡Voy, hijo mío!» Voldria a vegades que la feina a la fàbrica no fos tan totalitzadora. Tinc mandra de llegir, d'escriure, de rumiar una mica, em manquen moments de lucidesa, de pregària... Sortir del treball, anar a comprar, fregar plats, fer el menjar, netejar, dormir... Tinc necessitat de creure que de tot això en sortirà quelcom, i per això ens ho juguem tot. No vull ni pensar que tot s'acabarà com la «comèdia de Falset» (L'altra). Valoro molt aquests moments d'imprecisió, de volar en el buit, de viure el present sense cap mena d'estructuració del demà. Viure de desigs i d'esperances de salvació pel món obrer, per l'Església nostra. Del tot deixats de la mà de Déu, però més segurs que mai que no errem el camí per a trobar-lo.*

Els camins no són gens planers: entrebancs, dificultats interiors i exteriors, desconcerts, solitud... *Sembla que la sort a vegades se'ns tombi d'esquena: el treball, la paraula, els nostres fets, l'ésser, l'estar amb els altres, els plans, els projectes... És que ni tan sols ens és lícit de dir la veritat, la nostra, la que nosaltres creiem i per la qual vivim. Però d'aquesta mala sort n'hem de fer una sort d'esperança. Els camins de Crist no són poderosos, són de profundes contradiccions...*

No em resigno a deixar de transcriure unes paraules d'en Far-

ràs que volen ser resposta a continuació del que el Cisco apuntava a la carta anterior: «En el fons del fons arribo a creure que tot aquest estira i afluixa (entre l'HOAC i la comunitat), sense voler trencar res, és el que realment forma la nostra vida. Cap "tinglado" ens satisfà del tot, però n'aguantem diversos alhora... Sembla com si tot ho acceptéssim i tot ho relativitzéssim. Parlo de l'HOAC però podria parlar d'altres coses; i tot, en conjunt, et va donant un "talante" d'"etern pelegrí"; hi ets, en molts llocs, i en cap no t'acabes d'"asseure". I et notes "tibat" de molts cantons... Però t'acabes acostumant a viure tibat. Abans, quan senties la paraula "contradicció", t'agafava un "repelús" (que diuen els castellans) i miraves de "superar-la", d'evitar-la o de trencar-la. Ara no. Sembla com si la paraula "contradicció" entrés dins un tipus d'epistemologia que ja no és el teu...»

Per a ell va ser un cop el fet que el Lara deixés el ministeri. No es veia massa clar. En realitat no s'havia aclarit mai del tot, però era una paret més que queia al seu costat i en un món tan pobre de personal dolen entranyablement les defeccions: *Personalment això m'ha petat al nas i n'estic una mica cuit. En tres o quatre mesos que sóc capellà la cosa ja me l'he plantejada no sé quantes vegades i m'he hagut d'afirmar a mi mateix quasi dramàticament: «Yo sigo», i t'ho he de dir, a tu i a tots, malgrat tot, potser perquè no ho veig gaire clar, per sempre. Però no et pensis, en el fons estic content, perquè tot això ens ajuda a ser més fidels al Crist dels pobres i al nostre món... Em falta bagatge, ja ho veus. Això és com sortir de l'ou... i trobar-te amb un panorama que no t'imaginaves tan fotut. Al fons, res.*

Com Jeremies, el profeta, se sap ben enganxat per l'Esperit i sap que la seva missió és cridar, i dir la veritat que ningú diu i ser signe d'esperança enmig d'un món tecnificat i esquarterat: *Amigo Manolo... hace poco he oído por la radio aquella canción de nuestro común amigo Horacio: «si se calla el cantor...» Aquella que tú nos enseñaste en tus cintas. Eso ha sido lo que me ha movido a escribirte. Te sugiero que la escuches atentamente, como yo lo he hecho, y comprenderás el afecto que te profesamos. Manolo, no te calles, porque nos silenciarías también a nosotros un poco. Nosotros tampoco podemos callar. Nuestro silencio enronquecería a muchos. Somos signos de esperanza, los unos para con los otros. ¡ya no somos los locos! Eso alivia un poco nuestras propias contradicciones.*

Fidelitat als pobres

Aquesta és la fidelitat que té més clara, inqüestionable, indestructible... Això no vol dir que les altres no ho siguin de clares ni que aquesta resultés fàcil o còmoda. També ací impera la contradicció: donar-ho tot i rebre ben poc; oferir camins i no trobar gairebé res més que pedres i entrebancs. El 19 d'agost de 1975 escrivia als seus amics de Barcelona: *La meua situació ha canviat substancialment: fa dos mesos que sóc capellà. N'he passat de fredes i de calentes, aventures, maldecaps, alegries, enrabiades..., i tot això m'ha portat per fi a treballar a una fàbrica prop del polígon i viure a Torreforta en un nou barri que, com molts d'altres, s'està construint per aquestes contrades, amb l'intent, simplement, de compartir la vida, el temps, la sort, la situació dels pobres i la classe obrera. És per això que no estic en cap parròquia (o sia que sóc un capellà sense ofici ni benefici... deu ser allò de «vagos y maleantes»).*

La fàbrica i el barri absorbeixen la seva vida. S'hi entrega, s'hi cabussa. Estima. Fa seus els problemes i les lluites i d'alguna manera fins i tot els conflictes: *El fetut és que encara faig massa coses, i aquest signe, potser vàlid en el treball, resta ineficaç al barri... o qui sap si al revés. La feina de la fàbrica, en si, no m'agrada, no és la meua, i se'm deu notar entre els companys. Però a la vegada em plau de trobar-me enmig de tota la martingala. Sóc interrogat i a la vegada he perdut el complex d'animal estrany. Passo a ser un xicot sense aspiracions, que, si demana augment de sou, és, no perquè ho necessiti realment, sinó perquè no vol que el robin... i així. Al començament potser sí que havia adoptat una actitud de carregar-me «a cuestras los pecados de la Iglesia y los curas», criticats brutalment. Ara m'he adonat que jo en sé més, i que a vegades sóc fins i tot més bèstia que ells. Almenys saben que no estic d'acord amb tot això i no vull que m'atrapin pel cantó moral: el bon «nano». En fi, ja veus quin signe! Al barri em limito molt als grupets de nois i noies. És cert que sóc popular, «públic» (el barri és molt petit i fa cinc anys que hi sóc), però no passa res. Fem saraus, ens divertim. Fem revisió i improvisem sempre. No tinc cap pla, tot està enlaire. Potser sí que hi ha algú que em comprèn, però ho dissimula molt. I estic molt content que ho dissimuli, si hi és.*

La seva presència a la fàbrica no pot ser una presència passiva. Hi ha moltes injustícies en el món del treball i cal lluitar contra elles per fidelitat a l'home i al Regne de Déu: *Tensions amb encarregats i enllaços. Això fa que ben sovint el treball sigui incò-*

mode i agre. Ens reunim tres i plantegem reivindicacions com: menjador, canvi de lloc del rellotge de marcar... etc., posant-hi una èmfasi de veritaders revolucionaris, de tota la vida...

Li dol que el sofriment de la classe obrera passi desapercebut, fins i tot a la mateixa jerarquia de l'Església que no se n'assabenta o s'ho mira de lluny: A la fàbrica dos aprenents van tenir un accident de treball, i encara ara estan molt greus. Hi va haver una explosió i els va agafar de ple, i els va deixar a punt de dinyar-la. Vam fer una assemblea per a parar, i de 200 només vam ser 13. Desmoralitzador, i molt! L'enllaç, el tenim a la presó, perquè ens ha sortit un lladret de magnetòfon. Encara fem 48 hores i dues de recuperació i això ja no ho aguantem. Arran de la malaltia d'en Franco, el bisbe demana pregàries per la seva salut. No em vaig poder aguantar i li vaig escriure descrivint-li l'accident i la gravetat dels dos aprenents: més que res per accentuar les contradiccions i fer-li avinent el sofriment de la classe obrera... No ho sé... estava empipat.

Submergir-se en el món del treball ve a significar com un nou bateig, entrar en un món totalment diferent, amb els seus valors, amb les seves lluites, amb els seus prejudicis, amb les seves carències... No s'hi pot entrar a mitges, i difícilment es pot entendre des de fora. El Cisco ho tenia molt clar. Amb el món del treball no es pot jugar. O vas a totes o més val que no t'hi fiquis. Cal passar també per la inseguretat, avui una de les característiques més angoixoses del món del treball. La feina a la fàbrica, la tinc molt insegura. Comencen la purga i l'atur i l'encarregat em diu insistentment que faci les maletes. Veurem. L'altre dia vaig participar al «linxament» de l'enllaç. Li vam afaitar el mostatxo. Pobre home! (Per no tenir bolets, suposo, per a linxar els caps) Em va saber molt de greu. A la llarga pot ser també un company. Però és que ens feia moltes putades.

La classe obrera no la troba sols a la fàbrica, la troba també al barri i a l'associació de veïns, amb la qual i a través de la qual va lluitar aferrissadament. Carpetes plenes de papers, programes, reivindicacions, reunions... L'associació de veïns formava part important de la seva vida. La seva lluita en el barri passava per l'Associació de Veïns. No era un franc tirador. Sabia molt bé que sol no podia res i que el sentit comunitari juga un paper important dins la dinàmica de la lluita obrera. Ja des del primer moment estima el barri. Li dol marxar del barri de la Plana. Prefereixo estar a Reus, al costat d'una gent que conec. Ara per ara, se m'escaparia de les mans aquesta fidelitat que dec a una gent amiga, ja que ens coneixem i ens estimem (em refereixo a la gent del barri...). I més

endavant escrivia referint-se al barri d'Icomar, on s'havia establert: *Al barri hi anem entrant molt a poc a poc. No tenim cap pressa. Crec que la gent comença a saber que al «bloque nuevo» hi viuen capellans, però a ningú absolutament no sembla interessar-li. La veïna ens preguntava si érem «curas protestantes». Per aquests barris sonen més els protestants que els catòlics (al barri hi viu un reverend pentecostal). Comença a ruïllar-hi una associació amb mitjans escassíssims, patrocinada pel PC, amb fuga de capital i tot (el tresorer els va fúmer el camp). Veurem si se'n surt del cop.*

Fidelitat a l'Església

Aquesta és la més conflictiva. No perquè no cregués en l'Església o deixés d'estimar-la. S'hi sentia estretament vinculat, però sentia sobre seu el pecat de l'Església i el distanciament i la incomprensió que hi ha hagut des de fa molt de temps entre aquesta i la classe obrera o simplement els pobres. L'Església se'ls ha mirat des de dalt o des de lluny, però rarament des del seu costat mateix i menys encara des de dins. Els capellans obrers constaten tots la tensió brutal entre el món del treball i l'Església com a institució. És el que afirmen de viure en la contradicció. Els obrers veuen una Església oportunista, installada, enganxada al carro del poder, que fa servir la religió per a ben viure. Els capellans són per a ells una gent que viuen a costa del poble però sense ser del poble. L'Església com a institució no sols s'ha mantingut al marge del món del treball sinó que s'hi ha enfrontat, i amb la por i l'excusa del comunisme s'ha mantingut atrinxerada enfront de qualsevol esforç reivindicatiu o revolucionari, per justificat que aquest fos. Les balances s'inclinen d'una banda o de l'altra. És difícil de mantenir-se en la llengüeta. No és estrany que hi hagi hagut tantes defeccions entre els capellans obrers. En unes notes trobades entre les seves cartes diu: *El cristianisme, progressiu o regressiu, continua essent un cristianisme burgès. El cristianisme obrer serà totalment marginal, sospitós i estrany. Això obligarà els obrers a elegir entre dues solucions: o bé s'acomoden als interessos dominants de la burgesia i limiten llurs rebel·lions a manifestacions verbals o pràctiques prudentment mesurades, i aleshores perden tota perspectiva revolucionària, o bé accepten de viure en una contradicció pràctica amb els interessos dominants i la mentalitat preponderant dins l'Església actual.*

L'amic Farràs constata aquesta tensió en una de les seves cartes: «Aquesta tensió a vegades sembla irreductible: o bé ets "obrer" o

bé ets "religiós". Això crea forts dubtes personals i més quan et trobes sol intentant viure els dos aspectes alhora. "M'he tornat boig?" et preguntes sovint. Però quan en trobes un altre que pateix la mateixa "bogeria" tens una alegria i et refermes en la convicció que la cosa ha de rutllar per aquests camins.»

En les notes suara esmentades fa un pas més i cerca camins. No és fàcil trobar-los. Cal crear una mentalitat nova tan dins l'Església com en el món del treball i això no es fa en un dia i sols s'aconsegueix a base de plantejaments molt seriosos, que sotraguin la vida i l'estructura d'uns i altres: *Cal que el cristianisme, des d'un punt de vista social, s'independitzi dels interessos de la classe dominant i s'incorpori als interessos de les classes explotades. Caldria tot això, però estem en el pla de la teoria. A la pràctica és impossible que pugui sorgir un cristianisme de les classes treballadores, si la classe obrera no posseeix dues condicions indispensables: la construcció d'una base demogràfica fonamental dins el món cristià actual i una influència dominant dintre la lluita de forces que s'està plantejant a l'interior de l'Església. Mentre aquestes dues condicions no es compleixin, és impossible pretendre que el cristianisme es pugui convertir en la religió de la classe obrera. Les actituds socials oficials dins l'Església que provenen de medis no obrers i que no s'incorporen vitalment i activa a la classe obrera, són actituds paternalistes. No hi pot haver cristianisme obrer si els obrers no són en gran nombre cristians i si no són, per llur força o influència, determinants en el govern de l'Església.*

Estimava l'Església, però una Església nova, encarnada i compromesa. Sempre que es presenta l'ocasió fa una professió de fe en l'Església, però tem, té molta por de caure dins la gàbia, com tants d'altres, i de no saber-ne sortir. Experimenta una allèrgia instintiva a tot allò que és institucional i que d'una manera o altra fa tuf de romàtic i tancat. Per això li feia por que li encomanessin una parròquia. Només al final, quan ja estava curat de moltes coses, poc temps abans de morir, va acceptar juntament amb l'Augustí de fer-se càrrec d'una parròquia i va encaixar-hi força bé. Però al començament està content quan el bisbe el crida i li diu: *Vés on vulguis, fes el que vulguis, però procura que l'experiència surti bé: cal oferir una imatge en la qual puguin reflectir-se totes les aspiracions o vocacions pel món obrer: que els capellanets i els inquiets puguin dir: Això és nostre! Ja veus que de la parròquia me'n deslliuro però he de prendre a sobre tota una càrrega diocesana de la qual m'he de fer responsable.*

És admirable la convicció i la decisió amb què es mou, malgrat la incomprensió que troba en el conjunt del clergat. Ell està decidit

a ser sacerdot i en el món del treball. Les dues coses les té molt clares, encara que no sap molt bé com es podran anar lligant: *Sembla que quan em poso en contacte amb vosaltres immediatament hi ha «crida general». Aquesta vegada va ser el bisbe, que em va convocar el dimarts passat (dia feiner), a les 11 del matí, a Montblanc. Toma! Vaig haver de sacrificar un dia de vacances i anar a «casament» a Montblanc. Resulta que l'home està molt amoïnat, perquè hi ha molts capellans que li han dit «coses»... que ell, amb tot, no té res en contra de mi... El folut és que la majoria d'aquests capellans són joves. Ja te n'explicaré de coses, coses molt significatives... Vaig haver d'experimentar aquella mateixa sensació de quan demanava feina per les fàbriques: ensenyar el cul. Almenys el bisbe sembla que em donarà «feina», tot i que els perills de la «pèrdua d'identitat sacerdotal» siguin incommensurables. Si d'aquí a aleshores no passa res i l'Esperit no canvia de pensament, el 13 de juliol seré capellà a Falset justament.*

Epíleg

Aquest article podria ser molt més llarg. M'hauria agradat parlar de la seva bonhomia, del bon humor, de l'afecte que professava a les persones que l'envoltaven i de la necessitat palesa i repetidament manifestada de companyia, de la seva amistat profunda amb l'Agustí, i el Toni i tots els que se li van anar afegint, i del dolor entranyable davant les defallences: era com si li arrenquessin un membre..., de l'alegria que experimentava quan es podia trobar, malgrat tot, amb altres companys sacerdots: la pena dels primers diumenges de mes...

Vull acabar citant un fragment d'una carta dels inicis de la seva incardinació en el món del treball: *Avui estic empipat, perquè m'han tornat a acomiadar del taller on treballava. Et fumen perquè no et donen cap raó, no hi ha cap altra alternativa. A Reus ja només em queda això: mirar tres o quatre fàbriques, fer de carter o d'escombriaire i prou. Reus és massa petit i costa poc de saber-ho tot i la gent de peles està molt aliada. Ara a començar de nou... i endavant! Em fot viure en aquest nomadisme, al qual semblo condemnat... i per altra banda la possibilitat d'instalar-me i de viure amb un mínim de seguretat. Quan t'escric tot això, no et pensis que m'ho agafo malament; estic tranquil i m'ho prenc amb certa alegria. No deixa de tenir-ne aquesta situació. Potser és que encara he d'aprendre més de l'experiència de buscar treball. La pobresa em manté i dona sentit a tots aquests maldecaps. Lluny de «teolo-*

gies» (mai no he estat un bon estudiant), començo ara a veure clar per on van els trets. M'estic convertint al Déu de la trobada contemplativa, la trobada de Jesús que supera l'experiència de qualsevulla cosa que puguem fer i els nostres absoluts de lluita i compromís... i la trobada «en la carn» d'aquests petits i senzills, dels qui cerquen i no troben, dels qui estan sistemàticament rebutjats, de la nostra classe encara impotent contra la prepotència dels rics. Com pots veure, estic reculant el camí i torno a començar de nou. Ja no sé què és la fe ni la caritat. Simplement m'arrapo al Jesús de Natzaret i al món dels pobres, als qui tinc al meu costat i d'això en faig els meus absoluts. En ells contemplo la pobresa i això em dóna forces per a saber compartir la meua pobresa amb Jesús i la nostra gent. Tinc necessitat de repensar-ho tot, des del començament. És una mena de despullament, el que estic intentant, aquí i ara. Estic segur que Déu farà que el nostre silenci esdevingui la paraula més precisa i que arribi al cor dels qui ens envolten. Només podem ser capaços de comunicar la mica d'alegria que portem a dins, l'alegria de sentir-te amic de Jesús i germà de tots els qui estimen els pobres, la nostra classe.

HA MORT UN POBRE

MARIA REGINA GOBERNA

Mn. Josep Breu i Goberna, sacerdot diocesà de Barcelona, missioner i membre de l'associació sacerdotal del Pradó, va morir el 14 de maig d'enguany, a Medellín (Colòmbia), als 57 anys.

Mn. Josep Breu, fill únic de vídua, nasqué a Cervera el 7 de juliol de 1929. Cursà estudis a l'Institut Químic de Sarrià, i l'any 1955 va ingressar al Seminari de Barcelona, on cursà Filosofia i Teologia. Va ser ordenat de prevere el 22 de setembre de 1962, a la parròquia de Sant Joan d'Horta.

Després va prestar diferents serveis pastorals: vicari de la Mare de Déu de Fàtima, de Granollers (any de convictori: 1962-1963); vicari de Martorell (juny 1963 - octubre 1964); vicari de Sant Isidre, de l'Hospitalet de Llobregat (1964-1967); consiliari de la JAC i l'Escoltisme, durant l'etapa de Martorell; consiliari de CIFAC i ACI (1962-1968). Enmig de totes aquestes activitats es va anar consolidant la seva vocació de viure i actuar pastoralment en equip sacerdotal en ambients de barris i moviments obrers.

Fou també superior de la secció de Teologia del Seminari Major de l'Arxidiòcesi i cursà nous estudis de teologia a la secció de Sant Francesc de Borja, de la Facultat de Teologia de Barcelona. L'any 1971 fou nomenat regent de Sant Ramon Nonat de Collblanc, i durant aquest temps fou també arxiprest del sector Torrassa-Collblanc i membre del Consell presbiteral. Quan feia deu anys que era rector d'aquella comunitat, i havia mort la seva mare (que els darrers cinc anys de la seva vida va poder viure amb ell), Mn. Breu, que havia entrat al Pradó, va demanar poder fer l'any de formació de reciclatge del Padró a Medellín (1979-1980).

A Amèrica llatina va ser consiliari del Movimiento Obrero de Acción Católica (1983-1987), gràcies al permís del cardenal Jubany perquè pogués romandre a Colòmbia, on va fer una gran tasca pastoral en el món obrer i entre els infants i els joves.

Ja seriosament malalt, va renunciar a tornar a Barcelona i va optar per restar a Medellín, tot oferint la seva vida al Senyor per als pobres del Tercer Món.

Reproduïm un fragment de la seva pregària de comiat (abril 1987):

«Senyor: Durant els set anys passats al Tercer Món, a l'Amèrica llatina, he procurat que l'Església de Barcelona, de Catalunya i Balears, sentís la crida a una major solidaritat amb els més pobres del món, a un millor seguiment del Jesús de l'Evangeli i una més gran credibilitat de la mateixa Església en el món modern...

«Us dono gràcies, Senyor Déu i Pare de Jesucrist i nostre, per tots els germans i grups que m'heu donat al llarg de la meva vida. Ells m'han ajudat a conèixer-vos i a estimar-vos...

«Senyor: Que les meves últimes paraules siguin les vostres: "A les vostres mans encomano el meu esperit". Amén.» — Red.

La pobresa

Quan un company d'en Josep Breu va entrar al seminari, algú va dir: «aquest serà bisbe». Quan, poc després, hi entrava en Josep (Mn. Breu), deia: «aquest serà capellà de monges». I ho deia, per descomptat, amb un to despectiu, no sols per al Josep (!), sinó per a les monges (!). És així com era vista la «pobresa» d'en Josep. Però jo goso interpretar-la d'una manera radicalment diferent.

Els meus records d'en Josep daten, com és natural, dels anys de la infantesa. I ja llavors, la seva manera de comportar-se cridava l'atenció de tots els qui l'envoltàvem. En el seu no donar-se importància, en el seu estar sempre a punt per fer feliços els altres, en el seu fer assenyat, obedient, alegre, conciliador, enmig de les baralles infantils, tirant-ho sempre tot pel costat bo, es feia estimar de tothom. Ja era un tòpic, propi dels menuts de casa, dir: «t'estimo fins a dalt el cel, com a en Josep Breu», per indicar un insuperable grau d'estimació. Perquè, evidentment, en Josep era estimat per la canalla «fins a dalt el cel», ultrapassant tota altra possible mesura.

Que en Josep havia estat un home criaturer, en la seva manera de ser pobra, petita, i senzilla, ningú no ho dubta. Quan en la seva darrera carta de comiat (tres mesos abans de la seva mort) ofería la seva vida, especialment, per a «tots els infants del món, els preferits de Déu», no era pas una improvisació. Però el seu tarannà senzill i pobre no va quedar pas, ni de bon troç, esgotat pels infants del MIDADEN, o de la MINA, del seu barri popular del Medellín dels últims anys. Ell va dedicar-se, amb predilecció, i sobretot, al món obrer (molts ho saben millor que jo), a una vida parroquial abnegada, en barris senzills, va fer-se amic de la dona, segons ell «doblement explotada» (en país de missió), va estimar els vells, i tots

aquells que la societat margina. I els estimava tots, perquè ell mateix era un pobre com ells.

I penso que era pobre, no sols perquè mai no va voler comprar-se un cotxe (tot i les pressions innombrables de la seva mare), ni perquè en alguna ocasió cedís, bonament, a qui el necessitava, el seu mobiliari parroquial, acomodant el poc que tenia en una cadira, ni perquè visqués els seus darrers set anys en una pobríssima barraca, fins a acabar en un asil, ni perquè fos una constant en tota la seva vida vestir pobrament, sinó que penso que va ser *pobre* per una pobresa interior, per una pobresa de l'esperit, com la que proclamen les benaurances. La seva era la pobresa del qui sap que ell no compta, i que només Déu i l'altre són importants. La seva pobresa era la del qui es lliura generosament, magnànimament, atentament, al servei dels pobres, per portar-los a Jesús, i al servei d'una Església pobra i missionera i «per la seva major credibilitat davant del món» (hi insistia una i altra vegada). Perquè en Josep va ser missioner a Barcelona, a Collblanc, o a Medellín. Va ser sempre un apòstol, sense sandàlies ni sarró, predicant amb bondat Jesucrist pels camins del món.

El seguiment de Jesús

I ens podríem preguntar d'on la va treure aquesta pobresa, aquesta senzilla bonhomia amb tothom, però especialment amb els més humils. I jo crec fermament que la va treure de Jesús. No fa gaire m'explicaven que, quan va entrar al seminari, els masovers de la seva finca de Verdú s'escandalitzaven: «com és possible que aquest noi ignori tot el que té?». I ell ho va deixar ben naturalment, ben pobrament, per seguir amb amor les petjades de Jesús. Decidit a fer-se «veritable deixeble» del Senyor, no es va voler aferrar a res d'aquí baix. Va passar per sobre dels béns materials. I Jesús no el va pas defraudar.

Si en Josep, en un sacerdoti tan conscientment i tan dignament assumit, va lliurar-se plenament a la causa d'una Església de Jesucrist pobra; si en Josep va fer del seu sacerdoti una constant donació a tots els qui, al seu voltant, necessitaven quelcom, per fidelitat al Crist total; si en Josep va ser *germà* de tothom, en l'amor de Jesucrist, el seu Senyor, Ell, Jesús, tampoc no el va pas deixar.

Quan deia missa, sempre sense pressa, sense «mirar el rellotge» —com acostumava a dir—, t'adonaves clarament que Jesús era el centre de la seva vida. Quan pregava, concentrat, absorbt a tot el que s'esdevenia al seu voltant, et convencies de la seva intimitat amb

el Senyor. I quan, al final de la seva vida, confessava que s'havia tornat més *contemplatiu* «convertint en clam d'intercessió totes les necessitats de les persones i situacions», evidenciava fins a quin punt Jesús i els germans eren, per a ell, importants. No va ser pas pura casualitat l'acceptació del sofriment que el duia a la mort, com a «formant part del seu ministeri sacerdotal a favor dels pobres que moren de fam arreu del món, i per un major seguiment al Jesús de l'evangeli». I quan escrivia que «es feia seves les paraules del seu Senyor: ningú no em pren la vida, sinó que sóc jo que la dono voluntàriament», deixava ben clara la seva identificació amb l'oblació del Crist sofredor. I com havia de morir, sinó amb un cor pobre i agraït «envers tots els germans que Vós, Pare, m'heu donat al llarg de la vida, i que m'han ajudat a conèixer-vos i a estimar-vos»?... Com havia de morir, sinó repetint, amb un cor pobre i confiat, les mateixes paraules de Jesucrist: «a les vostres mans, encomano el meu esperit»?

Un «sant», han dit molts, sobretot del Tercer Món, en la seva autèntica i heroica donació fins a la mort. Un veritable «profeta» (ja des de l'època del franquisme), diuen d'altres, amb la seva veu incòmoda per a segons qui, incòmoda i irreductible. I tots tenen part de raó. Però a mi em sembla que a la base de tot, hi havia una vida de *pobresa radical*. Hi havia una veritable actitud d'«anawim». Hi havia un veritable descentrament d'ell mateix, per obrir-se, per lliurar-se, plenament, a un *amor* servicial, compassiu i generós.

Ni bisbe, doncs, d'una diòcesi, ni capellà d'una comunitat de monges, sinó un senzill sacerdot pobre, del Pradó, però que amb la seva *pobresa* ens ha enriquit a tots.

4 VENTS

BARCELONA

Com que fa força temps (massa!) que no surt aquesta crònica a la nostra revista, intentaré de destacar per trimestres els fets més importants del curs, per deixar-ne constància i fer-hi una certa reflexió.

Primer trimestre

Després de les vacances, temps de repòs, silenci i pregària (mitjançant recessos i exercicis espirituals), després dels viatges de molts dels responsables de la pastoral del nostre bisbat, i d'una

sèrie de trobades formatives (escola de catequistes, jornades de consiliaris de joves) i algunes de més festives i commemoratives (com ara la missa per a la reconciliació en ocasió del 50è aniversari de l'inici de la guerra civil, a St. Josep Oriol, el 19 de juliol), tots ens disposarem, a mitjan setembre, a tornar al conreu, programar el curs, convocar el personal, i a reprendre els grups, la catequesi, els moviments, etc.

Fets destacables d'aquesta posada en marxa: començament de curs de la Facultat de Teologia (amb lliçó inaugural sobre «l'Es-

glésia catalana a la guerra civil», presentada per Mn. Joan Bada, publicada fa poc) i de l'Institut de Teologia (amb lliçó inaugural sobre el document *Arrels cristianes de Catalunya*, a càrrec de Mn. Antoni M. Oriol), i nou curs del Seminari (amb disset seminaristes de primer any i la inauguració d'una residència a l'antic edifici del c. de la Diputació, que té habitacions per a uns deu seminaristes).

El principi de curs sol ser temps de nomenaments: de nous responsables del seminari, de rectors i vicaris, i de consiliaris diocesans (enguany hi ha hagut canvis a la JOC, a Hora 3, al MJAC i al Moviment Cristià de Centres d'Esplai).

Nivell diocesà. Al primer trimestre, com ja és tradicional, se celebrà el dia del Domund, el 18 d'octubre, i la Diada de Germanor, el 16 de novembre. Però, a més, el 27 de setembre se celebrà un acte que era fruit o conseqüència d'unes circumstàncies lamentables que s'estan produint fa massa temps a Catalunya: la crema de boscos; ens referim a l'acte polèmic (contraposat a d'altres?, capacitat de mobilització dels fidels —de quins fidels?— per part dels bisbes?) de la peregrinació a Montserrat amb motiu de l'incendi de la muntanya. Un altre acte nou i polèmic, encara que ple de significat, ha estat la pregària per la pau, amb diferents confessions religioses, el 27 d'octubre.

Zones pastorals. En aquest

nivell podem remarcar la confecció de guies a les zones pastorals de Barcelona-Sud i Barcelona-Centre; la represa del «Fem camí» a la Zona Barcelona-Nord (amb el segon tema: Com nosaltres, persones i comunitat, hem d'actuar com a cristians davant la societat d'avui?), i algunes trobades de principi de curs, en especial la de Badalona-Sta. Coloma, sobre la marginació.

Delegacions. En aquest àmbit cal remarcar el treball d'assistència i formació religiosa a la Universitat, l'estrena d'una cuina de Càritas a la Barceloneta, l'escola de pregària dels joves a la catedral, el Centre d'Estudis Familiars, l'organització d'un casalmenjador al Raval i a la Ciutat Vella, les noves fundacions religioses i el plantejament de la vocació al monacat femení que s'ha fet a la nostra diòcesi, el treball de la Delegació d'Ensenyament sobre les classes de religió i la formació dels professors laics.

Moviments. En aquest nivell cal remarcar els aspectes següents: l'impuls que la GOAC dona al compromís pels més pobres, a partir de les conclusions de la trobada de l'estiu a Saragossa; el llançament reeixit de la campanya de la JOBAC sobre l'ocupació juvenil «Siguem creatius», a Barcelona i al cinturó industrial, amb 2.000 joves «enquestats»; la campanya sobre el temps lliure entre els joves, de la JOC; la XXXIII Jornada de l'ACO, el 12 d'octubre, sobre la situació d'injustícia creixent en el

món obrer i la necessitat de solidaritat per a sortir de la crisi; la XII assemblea general del MUEC, el 18 i 19 d'octubre, per a aprovar les orientacions catalanes per al curs (refermar el compromís i l'acció, creativitat i discerniment davant la nova identitat estudiantil i viure la dimensió eclesial del moviment) i congratular-se de l'elecció de Carles Torner, militant del MUEC de Barcelona, com a president del MIEC-Pax Romana; i finalment, la trobada anual, el 10 d'octubre, del Moviment Cristià de Professionals per decidir el tema central del curs: «la recerca de Déu».

Segon trimestre

En el món obrer i popular, no sols a Barcelona sinó a tot Catalunya, diria que es va donant una certa maduració realista, i una unitat incipient d'acció: revista «Correspondència»; trobades de responsables de moviments: GOAC, ACO, JOC, JOBAC, MIJAC; treball teològic de la coordinadora de cristians en món obrer sobre «la sexualitat avui en el món obrer»; festival comú de Campanya, el 10 de maig, entre JOC i JOBAC; el treball de coneixement honest de la realitat que està fent «Parròquies populars» sobre la religiositat del nostre poble, amb l'ajuda d'experts com Lluís Duch, Ramon M. Nogués i Raimon Panniker; el treball dels moviments: la JOBAC, amb les setmanes per l'ocupació

juvenil als barris i pobles i el congrés de II Propostes per a l'ocupació juvenil durant els mesos de febrer i març; el «Fem camí», i altres treballs pastorals de reflexió a les zones obreres. La pastoral d'evangelització en el món obrer, en especial el juvenil, va rebre el desembre passat una injecció d'altres moviments de Castella, del País Valencià i d'Andalusia, gràcies a les *Conversaciones de «Pastoral Misionera»*.

En el món juvenil en general també hi ha molta vitalitat. A més de les campanyes esmentades i de la preparació de les trobades de Pasqua dels moviments i d'alguns arxiprestats (pasqües joves, pasqües urbanes...), els secretariats i les delegacions zonals de joventut van coordinant tot el que hi ha a nivell de joves, amb una atenció especial als adolescents que es preparen per a la confirmació (recessos, trobades i celebracions); alguns moviments, com Hora 3, van portant a terme les conclusions sobre els valors i l'estil que definiren a la trobada del trimestre anterior. L'Escola de l'Esplai també va presentar pel gener el programa sobre dinamització de l'educació en l'esplai.

En el món de l'organització diocesana cal constatar la importància que pot tenir la futura trobada de preveres de la diòcesi (felicitats al Consell presbiteral que l'ha convocada!). Hi ha també la tasca, massa lenta encara, de formació i participació dels laics en la marxa, la construcció i el

servei de l'Església amb vista al Sínode sobre el laïcat, i sobretot amb vista a atendre adequadament i eficaçment les diferents demandes, plurals i nombroses, per fer Església en la línia de l'opció pels més desheretats. Això de moment resta desdibuixat per altres tendències que no sols desorienten els creients, sinó que estan reforçant una imatge (sempre pesen molt més les imatges que les realitats) passada de moda de l'Església, en especial entre el poble que no participa habitualment a la vida de l'Església. Actualment s'estan realitzant molts esforços de desvetllament: els moviments, moltes parròquies, Justícia i Pau (III Jornades sobre el Quart món, per exemple), Càritas (nous centres per a infants, ancians, marginats), Secretariat de Marginació, Secretariat d'objectors de consciència cristians (5

d'abril, trobada amb el ponent Díez Alegria, al Poblenou), evangelització dels malalts, tasca al Tercer món (a Xile, on tenim Josep Serrano, Josep Cadevall, Enric Olivé, Salvador Bacardit i Jaume Aragall; i al Camerun, on hi ha J. Mas). Mes totes aquestes realitats encara no aconsegueixen arrossegar tots els efectius i la força eclesial, tal com ho ha fet notar el III Fòrum «Home i Evangeli», en el qual s'ha fet el pas qualitatiu de proposar accions pràctiques comunes.

Cal felicitar finalment tots aquells que han estat ordenats darrerament de diaca, de prevere o que han rebut ordes menors, i els qui han celebrat els seus vint-i-cinc o cinquanta anys de capellà o de vida religiosa, la llista dels quals fóra massa llarga dins aquesta crònica.

Joaquim M. Cervera

DES DE LA TERRA FERMA

Una Església vers la corresponsabilitat

El diumenge 26 d'abril va tenir lloc a la seu vella de Lleida el recés anual, o assemblea, convocat pel bisbe amb el lema «Una Església en camí vers la corresponsabilitat». Es tractava de «prendre el pols» a l'Església local, d'observar, analitzar i revisar la situació en tots els àmbits, i de deduir-ne possibles vies d'actuació per al proper curs. D'aquí sortiran les directrius pastorals per als sectors de treball.

La ponència introductòria, presentada per mossèn Ramon Prat, va mostrar on som actualment al bisbat de Lleida; ens va oferir unes pautes per tal de prendre consciència del que hem de fer en el futur. El treball per grups es va realitzar d'acord amb els àmbits que es van establir durant la Setmana d'evangelització: família, ensenyament, joventut, pastoral de la salut, acció social i parròquies.

L'ambient de la trobada fou de gran germanor. Enmig de l'animació sardanística que vivia la ciutat (s'hi feia una sardana amb deu mil balladors), vàrem pregar per tots els joves i adults vinguts d'arreu del bisbat i d'arreu de casa nostra. Els arcs gòtics de la seu, i sobretot el claustre, varen

contribuir encara més a estrènyer els llaços de fraternitat.

Ens hem proposat que cada any aquesta assemblea sigui una ocasió per a visualitzar una Església dinàmica i missionera i un Poble de Déu corresponsable.

Treball dels grups

Ve't aquí un resum que ens ha arribat del treball dels grups de l'assemblea que conté una sèrie d'urgències i necessitats.

Sector de parròquies

- Aplicació dels consells parroquials a totes les parròquies;
- confecció i distribució d'un directori sobre consells pastorals;
- constitució a totes les parròquies de grups de seglars i de religiosos i religioses, si és possible, que, presidits pel rector, segueixin un pla cíclic de formació;
- atenció als contactes i a l'estudi per arribar a un acord sobre els mínims exigibles per a poder rebre els sagraments.

Sector de pastoral sanitària

- Celebració de la Diada del malalt; es concreta un pla de reunions: de la coordinadora, cada dos mesos, i general de tots els agents de pastoral, un cop l'any;

— participació a les reunions arxiprestals, particularment a l'àmbit rural, per poder constituir i animar equips de P. S.;

— compromís dels professionals sanitaris cristians d'integrar-se i col·laborar a les tasques de la P. S.

Sector de matrimoni-família

— Atenció a les parelles separades; disponibilitat per ajudar-les a integrar-se;

— ajut als joves de cara al matrimoni;

— ajut a la comunicació i al diàleg a l'interior de la parella (parets/fills, nosaltres/els altres, seglars/jerarquia);

— captació de nous col·laboradors; formació d'equips de preparació al matrimoni; encontres de cap de setmana; funcionament de dos seminaris per a la formació dels seglars i l'expressió del moviment;

— acompliment i ampliació del programa elaborat, en col·laboració amb la resta de secretariats de la Tarraconense (catequesi de preparació al matrimoni més llarga, i lloc de trobament dels grups que treballen en el camp familiar).

Sector social

— Creació i coordinació de grups sòcio-caritatius-assistencials a les parròquies;

— coordinació de l'acció caritativa i assistencial amb els diferents sectors de la pastoral, particularment amb el juvenil;

— creació de moviments de pas-

toral obrera i rural a les parròquies;

— suport a l'acció iniciada sobre pastoral d'adults.

Sector d'ensenyament

— Funcionament immediat del Consell pastoral diocesà;

— formació de petits grups de professors cristians per aprofundir la fe i donar-ne testimoni;

— formació de petits grups que es preparen per a ésser professors;

— **formació d'un grup d'educadors per donar suport al secretariat.**

Sector de joventut

— Necessitat de potenciar una associació, o moviment general, de joves a les parròquies i a nivell diocesà;

— impuls al Moviment de Joves d'Acció Rural Catòlica (JARC);

— consolidació dels consells de pastoral a totes les parròquies del bisbat, amb la fixació de dates per als processos necessaris;

— en ocasió del Sínode sobre els laics, potenciar el rol del laïcat al si de l'Església.

Final de curs

Acabem el curs. A la diòcesi hi ha una sèrie d'activitats que es desenvolupen en el marc escolar, i, com és lògic, ara tot són reunions d'avaluació sobre la tasca realitzada durant el curs pastoral. En alguns arxiprestats es paralit-

zen totes les tasques de formació, llevat de la missa. És l'hora de la recollida de la fruita. Al Baix Segre s'agreugen els problemes amb l'afluència de persones de tot l'Estat en recerca de treball. Això comporta certs problemes de convivència entre la gent del poble, la qual veu arribar persones amb maneres de pensar i de viure diferents del tarannà de casa nostra, i sobretot dels nostres pobles petits que tenen la seva personalitat. De vegades les disputes vénen de certs abusos a l'hora de complir determinats contractes per part d'una o d'ambdues parts. L'any passat els Mossos d'Esquadra varen deixar bon regust entre la població a l'hora de resoldre certs aldarulls.

Nomenament de vicari general

El senyor bisbe, després d'una consulta confidencial als preveres, renova el càrrec de vicari general a mossèn Josep Llanas. Algú va fer la proposta d'un doble nomenament de vicari general: un per a la part aragonesa (parla castellana) i un altre per a la part catalana. Sembla que el senyor bisbe no ho ha cregut prudent, o que no es pot realitzar segons el Dret canònic actual. Aquesta proposta pretenia potenciar una pastoral més apropiada a cada una de les zones del nostre bisbat.

Delegació de pastoral d'adults

Mossèn Ventura Pelegrí, delegat de Pastoral d'adults, després d'una consulta a tot el clergat, ha convocat una jornada de reflexió amb vista a tirar endavant aquesta delegació. Hi han assistit una cinquantena de persones representatives de diferents collectius i realitats pastorals d'adults. Tot i que la convocatòria s'ha fet per a tot el bisbat, els laics i clergues assistents han estat exclusivament de la part catalana de la diòcesi, llevat d'una digna representació de Fraga.

Es tractava de *veure* entre tots els qui treballem amb adults, quines realitats i quins grups hi ha al bisbat. La jornada, que va ser clausurada pel senyor bisbe, ha obert un nou camí a l'esperança pastoral evangelitzadora. Hem constatat la gran quantitat de grups, rics i pobres, que porten a terme una acció pastoral i que senten la necessitat de *coordinar-se* a fi de qüestionar-se i ajudar-se a millorar el servei al Regne i a l'Església.

Provisionalment s'ha constituït una gestora que ajudi el delegat. Aquesta comissió s'ha fet atenent als sectors o àmbits que es constituïren a la Setmana d'evangelització (món de la família, treball, salut, rural, ensenyament i intel·lectuals, comunitats de base i enllaç amb la pastoral juvenil i la tercera edat).

Xavier Batiste

MALLORCA

Pòrtic d'any nou

El començament de l'any 1987 ens ha portat noves agradables just en començar la seva carrera. Els Reis ens dugueren un bon regal: tres diaques, que foren ordenats per la festa de l'Epifania i que enguany mateix seran incorporats al presbiteri diocesà: Antoni Vera, Francesc Ramis i Miquel Angel Moll.

Una festa prou reeixida va ser la que organitzaren el dia 10 de gener els Pares Teatins a la seu. Es tractava de commemorar la canonització d'un nou sant del seu orde: sant Josep Maria Tomasi, sicilià de naixement, príncep dels liturgistes, investigador de l'Escriptura i dels Pares. L'orde teatí fou restaurat a començaments del nostre segle per una congregació mallorquina, la dels alfonsins, gràcies a la qual l'antic orde dels clergues regulars es va mantenir a Itàlia, a Espanya i a Amèrica.

També a la seu, dia 18 de gener, es va començar l'octavari per a la unitat de les esglésies. La celebració va ser presidida pel bisbe conjuntament amb pastors d'esglésies reformades estrangeres, que atenen les seves comunitats residents a l'illa. Hi va mancar, com ja és constant, el pastor de l'església evangèlica espanyola, que

sempre ha mantingut un recel absolut davant les celebracions ecumèniques. La celebració va ser viva i participada per catòlics mallorquins, i especialment per alemanys, anglesos i suecs, gent de la tercera edat que per aquestes saons solen fer llargues estades entre nosaltres per cercar-hi sol i clima més benigne.

Set segles de la restauració del Cristianisme a Menorca

Crec que en aquesta crònica de «Quaderns» no hi pot mancar una al·lusió al centenari que, amb tota solemnitat, celebraren els menorquins dia 17 de gener, festa de sant Antoni, en commemorar la conquesta de l'illa per Alfons el Liberal l'any 1287.

El lema de l'Església de Menorca per a aquesta celebració centenària ha estat: «Som una Tradició viva». El cartell és molt ben triat i prou eloqüent: una creu formada pel cantell de quatre pedres de paret seca, amb una taparera ben verda, ben viva, que creix entre les pedres, a la part baixa de la creu.

El bisbe Antoni Deig ha impulsat cada un dels actes d'aquestes celebracions que s'aniran perllongant al llarg d'aquest any centenari. Sobretot s'ha promogut una

«revisió dels anys 80», que tindrà com a cloenda una assemblea o sínode diocesà que assenyalarà les pautes d'una renovació cristiana a Menorca, al més profunda i arrelada possible.

Presidiren la celebració de dia 17 el nunci del papa a Madrid, els tres bisbes de les Illes i l'arquebisbe Pont i Gol. Va ser una celebració molt reeixida a la catedral de Ciutadella, plena de gom a gom. El nunci va celebrar i pronunciar una part de l'homilia en català, i després llegí i lliurà al bisbe de Menorca una carta autògrafa de Joan Pau II, escrita en castellà (es veu que a les altures vaticanes desconeixen quina és la llengua pròpia de l'Església de Menorca!), on s'encoratja els menorquins a restar feels a la seva tradició cristiana de segles, oberta a gent de tantes races i cultures.

Per cert que el nunci Tagliaferri va romandre unes hores a Mallorca, abans de traslladar-se a Maó. Va ser entrevistat per la premsa i se li va demanar com estava l'assumpte de la creació de la província eclesiàstica balear. Contestà amb escapatòries, res no es va poder aclarir. Sembla que els nostres bisbes no en saben res, que la cosa deu estar encallada per qualche viarany vaticanista, cosa que no deixa de ser lamentable quan la dita creació va ser unànimement acceptada tant per part de la província eclesiàstica valentina, com per tota la Conferència episcopal espa-

nyola. Esperam que aviat es dissipin totes aquestes boires i indecisions.

En aquest moment sembla que la germanor i cooperació entre les diòcesis illenques pot anar progressant de veres. Ara estam a punt d'enllestir una versió del Nou Testament en català, adaptat a les varietats literàries insulars, que segurament editarà Claret.

Els laics, objectiu prioritari

Com deia a la crònica anterior, per aquest trienni, i davant el Sínode proper de bisbes, la diòcesi s'ha proposat com a primer objectiu la promoció de la missió i les tasques dels laics en l'Església. Aquest va ser el tema de la VIII Setmana de Teologia, organitzada pel Centre d'Estudis teològics. Tingué els següents ponents: el prevere lleidatà Mn. Bonaventura Pelegrí, que inaugurarà la setmana; altres dues ponències sobre teologia i espiritualitat dels laics, les va fer el P. Juan Antonio Estrada, jesuïta de la Facultat de Granada, i finalment hi hagué una taula rodona amb participació dels representants dels moviments apostòlics de Mallorca: Cursets de Cristiandat, Escoltisme, Grups d'Esplai, JOC, Moviment cristià de professionals, Moviment de pobles i MUEC. La setmana es va celebrar del 2 al 5 de febrer, amb una notable i viva participació de laics, religiosos i preveres.

També en el Consell presbiteral del dia 12 de març es tractà del mateix tema: es proposà una reflexió conjunta sobre les implicacions que té per als preveres el primer objectiu pastoral d'aquest trienni: els laics en l'Església i en el món. La ponència va ser llegida per Mn. Manuel Bauçà, que l'havia preparada també amb Mn. Josep Esterlich.

Dins la mateixa línia podem assenyalar la reunió del Consell diocesà de Pastoral, tinguda el 14 de febrer, ja que va ser una presentació i exposició del document dels bisbes espanyols: «Els catòlics en la vida pública». Els ponents foren un seglar, Joan Vidal, i Mn. Guillem Muntaner.

Vocació missionera de la nostra Església

Dia 5 de febrer hi hagué reunió extraordinària del Consell presbiteral amb un sol ordre del dia: l'aportació missionera de la nostra Església particular al Tercer món. Ja sabeu, per la meua darrera crònica, com l'experiència missionera mallorquina a l'Àfrica s'hagué de donar per acabada, per pressions polítiques d'aquella república centreafricana. Doncs bé, es volia aclarir si la presència missionera mallorquina a Àfrica s'havia de continuar, puix ja hi ha peticions en tal sentit d'alguns països, o s'havia de concentrar a Amèrica llatina, i concretament al Perú. Els consellers votaren

per unanimitat que tot prevere de Mallorca havia d'estar disposat a destinar alguns anys del seu ministeri al Tercer món; la meitat es mostraren decidits a continuar l'ajuda missionera a l'Àfrica, l'altra meitat es decantaren per donar més suport a l'acció al Perú, sobretot en el cas que no hi hagués gaire personal disponible a la nostra Església.

Es va acordar també que cada prevere escrivís una carta al bisbe exposant la seva disponibilitat per anar a ajudar aquestes Esglésies, o els destorbs que pogués tenir per a tal decisió.

Per cert que ara el Consell episcopal està estudiant les previsions per a l'any 2.000 sobre els efectius eclesiàstics. Ara hi ha a Mallorca 286 preveres diocesans en actiu; per al començament del proper segle es calcula que només n'hi haurà 150, comptant amb l'envel·liment del clergat i el ritme actual d'ordenacions. Per això es proposa el dit Consell de govern fer una planificació, des d'ara, per distribuir tasques i llocs de treball racionalment. Ja veurem què en surt de tots aquests càlculs.

També enguany s'ha celebrat el dia del Seminari, el diumenge 22 de març, precedit de quatre trobades vocacionals, animades pels seminaristes a Son Macià, Consolació de Santanyí, en el Seminari Nou i al Puig de Pollença. En total hi acudiren gairebé 700 joves.

Les conferències quaresmals del bisbe

Quaresma sempre desvetla iniciatives pastorals. Parròquies i altres entitats eclesials han organitzat trobades i altres activitats de renovació i posada al dia. Enguany hi ha hagut molta reflexió sobre el paper del laic en l'Església, com ja he apuntat més amunt.

El bisbe Teodor ha donat també les tres conferències quaresmals, seguint el costum dels darrers anys. S'han publicat i formen un volum que ja es posà de seguida a la venda. Les conferències es donaren a Manacor, Inca i a la seu, les darreres setmanes de març i la primera d'abril. Els temes foren aquests: «Anunciar Jesús en 1987»; «Construïm el nostre món»; «Els catòlics davant els mitjans de comunicació».

L'acte no només consistia en la conferència, sinó que també hi havia una certa posta en escena i moments de pregària; el darrer dia es tancava amb una eucaristia.

Davant les eleccions

Ja hi tornam a ser. Dia 10 de juny, eleccions als ajuntaments, al Parlament balear i al Parlament europeu. I la cosa ara, a principis de maig, després de presentades les llistes de les candidatures, ja comença a anar remoguda.

Dia 18 de març la Secretaria

diocesana de pastoral ens envià un comunicat dient que quatre laics, del Consell de pastoral, havien elaborat un qüestionari adjunt per tal d'enllestir un document, que hauria de ser discutit i aprovat dia 16 de maig al Consell diocesà de pastoral.

La nova d'aquest futur document es veu que arribà a oïdes del diari «Balears», i aquest va moure un renouer sobre si l'Església volia començar a influir en el vot dels catòlics. La Vicaria General, sempre vigilant, va fer estampar al Full dominical de dia 12 d'abril una nota en què explicava de què es tractava, raons per a la intervenció de l'Església en la vida pública i política, sentit de la intervenció: afavorir el bé comú, cap orientació partidista, i finalment deia que altres vegades ja l'Església de Mallorca havia orientat la responsabilitat dels catòlics davant les realitats polítiques.

Ara ens acaba d'arribar ja l'avantprojecte de comunicat del Consell diocesà de pastoral als cristians de Mallorca davant les properes eleccions. Duu la data de dia 20 d'abril, però ens adverteix que n'és prohibida la reproducció total o parcial. No sé, per tant, si puc fer-ne gaire ús per als lectors de «Quaderns», si bé quan apareixerà aquesta crònica, el document serà públic i les eleccions seran passades segurament. No em crec tant que el text sigui «només» escrit de quatre seglars; hi han intervingut certament mans

clericals. Per altra banda, i després d'una primera lectura, em sembla prou equilibrat i assenyat, com solen ser sempre aquests documents, que per altra banda no solucionen, ni prou fer-hi, ni és aquesta tanmateix la seva finalitat, el trist panorama de la política illenca.

Perquè sabeu que hi estam, de malament aquí, en aquests desveris! Fa pena l'espectacle d'un poble desorientat, gens format políticament, amb un Estatut d'autonomia estret de pits, amb uns organismes autonòmics ineficaces on, a més, et parlen en castellà!

Les previsions just ara són favorables al PSOE, tant a nivell de Balears com d'ajuntament de Ciutat, davant la reculada d'aliancistes i els seus antics coaligats, encara que aquí els liberals mantenen l'aliança amb AP. Diuen que el Centre de Suárez pujarà, que nacionalistes (PSM) i regionalistes (UM) davallaran. Sembla que esguerra unida, unitat comunista i el PDP no faran res. Endemés s'ha presentat un partit del qual ningú no m'ha sabut donar noves i que certament serà només de presència testimonial: «Vida i autonomia».

El que no ha anat endavant és la «Unió Balear», que es presentà en la intimitat (sense premsa) dia 4 de desembre i que, també sense premsa, dia 10 de març publicà el seu manifest davant un grup de persones, convidades particularment. La primera era la de

formiar una convergència de partits i ideologies, amb un to interclassista i nacionalista. Quan les gestions amb Unió Mallorquina, democristians, liberals i altres no prosperaren, es pensà de crear un nou partit: Unió Balear. Però el projecte, per ara, no ha anat endavant.

Una mica de tot

I així arribam a finals de curs, esperant l'allau turístic que diuen que serà de bona anyada, si no ens el fan malbé les vagues d'Ibèria i companyia, que ja trastornaren les vacances de setmana santa.

Altres notícies que cal afegir a aquesta crònica són la mort del bon humanista i filòleg, Joan Mascaró i Fornés, professor d'anglès al Trinity College de Cambridge, d'una cultura vastíssima, traductor poètic del sànscrit, profundament cristià i extensament ecumènic, que trià aquest epitafi per a la seva tomba al poble nadiu de Santa Margalida: «De Déu venim, en Déu vivim, a Déu anam». L'homilia que pronuncià als funerals el nostre bisbe, publicada al B.O. del bisbat del mes de maig, és un testimoniatge molt bell sobre aquest gran humanista cristià, doctor «honoris causa» de la nostra universitat.

Dia 14 d'abril, a l'antic Col·legi de la Sapiència, el bisbe de Mallorca, com a gran canceller de la «Maioricensis Schola Lullistica»,

donà possessió al nou rector d'aquesta institució, Dr. Sebastià Trias i Mercant, el primer rector laic després del fundador, Mn. Francesc Sureda, i del segon rector, Mn. Garcias Palou, que ha dimisit per motiu d'edat. Aquesta escola reuneix els lullistes d'arreu del món que es dediquen a estudiar l'obra i la figura del nostre gran doctor. Publica la revista «Estudios Lulianos». Sovint ha semblat un cenacle tancat, antiquat i ineficient, si bé ha assolit notables èxits científics. Esperem que aquesta renovació obri més les portes d'una institució que tant pot fer pel nom i per la realitat de la cultura mallorquina, aquí dins i de cara a l'exterior.

Del 4 al 8 de maig s'ha organitzat un cicle de conferències sobre «El tractament del fenomen religiós en el Dret espanyol». Ha estat una activitat més del CETEM, conjuntament amb el Departament de Dret privat de la Universitat de les Illes. És una col·laboració que cal remarcar i que ha estat visible en la nombrosa participació d'estudiants de la Facultat de Dret a les sessions. Han fet aquestes conferències juristes reconeguts de l'Estat espanyol: Santiago Panizo, Iván C. Ibán,

Gregorio Delgado i el nostre professor Mn. Antoni Pérez.

Ja que parlam de dret, només vull anotar que dia 14 de març a Sóller es va celebrar el 175è. aniversari de l'aprovació de la Constitució de Cadis (la Pepa), per quant un bisbe de Mallorca, nadiu d'aquella ciutat, Bernat Nadal, va tenir l'honor de promulgar-la com a crit de llibertat des de la ciutat andalusa.

Per cloure aquesta crònica, us diré que el cèlebre capellà madrileny, Enrique de Castro, dóna avui (6 de maig) una conferència sobre la lluita contra la droga. El lema és «Mallorca, neta de droga». Prou ho necessitam. Hi ha anunciada una manifestació per dia 8. Per aquí no ha passat encara l'operació policial «primavera», però de segur, quan passi, trobarà carrers i cases per netejar de valent. És un flagell que ens pega fort, i que la societat reclama que se'ns tregui de damunt.

I ja no em resta més que prendre el bastó de romeu —en el temps d'ara convertit en avió— per pujar, com tants d'altres mallorquins, al llarg de la història, a Santa Maria de Montserrat per agrair-li, amb tots vosaltres, cent números de «Quaderns».

Pere Llabrés

TARRAGONA

Nous vicaris

S'ha acabat el termini de tres anys dels primers vicaris episcopals que nomenà el Sr. arquebisbe, Mons. Ramon Torrella, d'ençà que és a Tarragona. Es tracta de: Mn. Joan Aragonès, vicari general; Mn. Miquel Barbarà, vicari episcopal de les zones de Tarragona, Alt Camp i Baix Penedès; i Mn. Josep Asens, vicari episcopal de les zones de Baix Camp - Priorat i Conca - Segarra - Urgell - Garrigues.

El dia 3 d'abril foren nomenats: Mn. Miquel Barbarà, vicari episcopal de Tarragona-ciutat i coordinador de les delegacions del bisbat; Mn. Josep M. Barenys, vicari episcopal de les zones de l'Alt Camp i Baix Penedès; i Mn. Josep Reventós, vicari episcopal del Baix Camp - Priorat i Conca - Segarra - Urgell - Garrigues.

Continua Mn. Joan Aragonès com a vicari general; i Mn. Francesc Gallart ha estat designat secretari general-canceller.

El primer cop que el bisbe féu els nomenaments de vicaris, seguí la pauta d'una enquesta adreçada a tots els preveres. El Dr. Torrella es va cenyir pràcticament a la majoria dels qui havien proposat els preveres. Aquesta vegada els nomenaments han estat fets a partir del coneixement particular

que té de la diòcesi el Sr. arquebisbe.

Integració dels laics

El Consell de direcció s'ha proposat potenciar durant aquests anys la integració més efectiva dels laics a la vida parroquial i a les institucions d'Església sota el lema: *evangelitzar per deixar-nos evangelitzar*. Per aquesta raó es van fent a molts llocs de la diòcesi unes trobades de cristians. A l'Alt Camp i al Baix Penedès se celebra en aquesta Pasqua la segona trobada entorn de la comunitat i la família, respectivament. Han estat reeixides tant en la profunditat de les reflexions com en el nombre de gent que hi ha participat. Són canals no gens triomfalistes però reals de la participació de tot el Poble de Déu en la vivència de l'Església.

Pasqua jove

Seguint la tònica dels últims anys a diversos indrets de la nostra geografia, s'ha celebrat a Masllorenç la pasqua jove amb el lema *Si vius, ajuda a viure*. Inicialment fou pensada per als moviments especialitzats de la JARC i el MUEC, com es venia fent tradi-

cionalment, i també per a joves que treballen i viuen de manera compromesa la realitat del poble. La participació, tot i que fou acceptable (uns 70), ha resultat d'un nivell d'edat baix —15 i 16 anys, globalment—. Es varen realitzar tallers (poble, família, Església, estudi-treball). En conjunt destacaren més la convivència i l'amistat que no pas la celebració del misteri de la Passió, Mort i Resurrecció de Jesús i la pregària. Als responsables, els caldrà revisar i refermar els objectius d'aquestes trobades.

Trobada de responsables de joves

Després de la trobada diocesana (cinc-cents joves a Vila-seca el 22 de març), se n'ha fet la revisió i el delegat de joves, Joan Anton Cedó, ha convocat tots els responsables de joves per al dissabte 23 de maig a la parròquia de Crist Rei, de Reus, per establir prioritats i objectius per al curs vinent i a termini mitjà; el mateix dia a la nit a Masllorç hi haurà una reunió per a coordinar les tasques dels diferents moviments de joves al bisbat de Tarragona.

La parròquia missionera

La parròquia de Tarragona que és a Goma (Zaire) es traspasa en el temps de dos anys al cler-

gat del país. Per aquest motiu l'arquebisbe es va comprometre a deixar una infraestructura bàsica (arranjament d'una escola, un jeep tot terreny, el dispensari-maternitat, etc.). Per això, i per a substituir dos missioners que han tornat, marxaren cap a l'Àfrica Mn. Josep M. Mitjans i la infermera Montserrat Estradé. El dia 31 de maig, festa de l'Ascensió, hi haurà una campanya econòmica per a fer front a les despeses de la missió. Cal dir que en Josep M. Mitjans és un «manetes» en qüestió de muntar infraestructura bàsica.

Aniversari

El dos d'abril l'arquebisbe emèrit, Dr. Josep Pont i Gol, féu vuitanta anys. El dilluns següent se celebrà la missa crismal i després, al seminari, Mons. Deig, Mn. Anton (com el coneixem aquí), que fou el seu secretari particular i que ara és bisbe de Menorca, pronuncià una conferència sobre la Paraula que evangelitza. Acabat el dinar hi hagué un petit homenatge al qui fou cap de la diòcesi durant tretze anys: poesies del bisbe Deig, cançons de l'escola de cant gregorià, felicitació dels vicaris episcopals de Catalunya i una expressió de simpatia molt sentida a càrrec de Mn. Josep Pasqual, prior de St. Pere de Reus. I l'acompanyament nombros dels capellans de Tarragona. Al final, amb la felicitació de

l'arquebisbe Ramon, la traca grossa: l'anunci del *sinode diocesà*. N'informarem!

Estiu

En arribar l'estiu, la vitalitat expressada a la catequesi, als mo-

viments i a les altres activitats de la vida de l'Església, es transformen en unes altres: camps, colònies, etc., o senzillament davallen per a ser repeses després del parèntesi estival.

Jordi Figueras

TORTOSA

Beatificació de Mn. Manuel Domingo i Sol

Pocs bisbats, en un període de només deu anys i durant el mateix pontificat, deuen haver tingut tantes beatificacions com el nostre. Aquests són els aureolats dels últims deu anys:

— el 8 de maig de 1977 era beatificada Rosa-Maria Molas i Vellvé, fundadora de les Germanes de la Mare de Déu de la Consolació;

— el 14 d'octubre de 1979 fou beatificat Enric d'Ossó i Cervelló, fundador de la Companyia de Santa Teresa de Jesús;

— el 29 de març de 1987 hem viscut la beatificació de Manuel Domingo i Sol, fundador dels Sacerdots Operaris Diocesans.

Ja quasi ens anem acostumant a les beatificacions i fins potser aviat les trobarem a faltar ja que sembla que el filó s'ha esgotat, oi més si el camí és d'ésser «fundador».

Diocesanament l'última beatificació potser és la que ha tingut més ressonància perquè tots els sacerdots vells, que som la majoria, no sols hem estat educats pels Operaris sinó que el nostre seminari fou el Col·legi de Sant Josep, fundat per mossèn Sol (com vulgarment se'l coneix), institució on ell va viure i morir. Els qui hi vàrem viure mai no podrem oblidar l'himne que tan-tes vegades cantàrem a plena veu i que encara surt espontani dels nostres llavis: «Falanges Josefinas, hijos de Mosén Sol...» (la pa-

raula *falange* no tenia cap connotació política).

Una comissió diocesana de beatificació de mossèn Sol ha treballat prou per sensibilitzar tota la gent del nostre bisbat i especialment de la ciutat de Tortosa, on el nou beat nasqué el primer d'abril de 1836, fou ordenat sacerdot el 2 de juny de 1860 i morí el 25 de gener de 1909; les seves despulles reposen al temple de la Reparació que ell va construir.

Dels actes celebrats a nivell de ciutat podem destacar diversos cicles de conferències a càrrec de prestigiosos oradors, actes d'homenatge, l'acord de l'Ajuntament d'erigir un monument a Mn. Sol..., actes que varen ser preparats pel poble abans de la beatificació. Després, del 30 d'abril al 2 de maig, tingué lloc un trídium solemne d'acció de gràcies amb celebracions presidides pels senyors bisbes de Tortosa i de Castelló, la nostra diòcesi germana, i pel cardenal D. Vicent Enrique i Tarancon, format també al seminari col·legi de Tortosa.

A nivell de bisbat podem destacar que l'exhortació pastoral del senyor bisbe llegida a totes les parròquies i comentada en els diversos grups sinodals, les catequesis a tots els nivells i els concursos literaris, amb abundant material servit per la comissió, van fer sintonitzar tot el poble amb l'esdeveniment de la beatificació, que va ésser viscuda «in situ» per molta gent gràcies a la peregrinació diocesana a Roma.

Com és natural, els qui més hi han participat han estat els sacerdots, amb trobades per zones, recessos, peregrinació i finalment la jornada d'acció de gràcies del 2 de maig, destinada especialment als sacerdots diocesans de Tortosa i Castelló i als Operaris.

L'efemèrides ha estat també a l'ordre del dia del Consell del presbiteri i del Consell pastoral diocesà. Aquesta beatificació ha comportat l'interrogant: com veiem nosaltres la mà de Déu suscitant vocacions al sacerdoci ministerial el dia d'avui?, com han de preparar-se els cridats?, quin ha de ser avui l'estat de vida del sacerdot? Al seu temps mossèn Sol va trobar la resposta i va dedicar-li la vida. I nosaltres, què...? Que el beat Manuel Domingo i Sol ens hi ajudi.

Sínode i renovació

Per fi les etapes d'estudi dels temes sinodals s'estan acabant. Ben aviat començaran la recollida de documentació i l'elaboració dels documents finals, que no voldriem pas que quedessin en uns documents molt ben fets.

L'estudi dels temes proposats pretenia sensibilitzar i anar introduint petits canvis per als quals no es necessita cap sínode sinó simplement xafar de peus a terra. Crec que no s'ha aconseguit massa i es continua amb les mateixes diguem-ne rutines. Per exemple, aquesta setmana santa a la nostra

catedral tot continuà essent fic-
tici i el poble no sentí parlar en
la seva llengua, llevat de dos
cants i una lectura a la missa
crismal i a la vigília pasqual. Pel
que fa a la resta de llocs de culte
de la ciutat, sols en una parròquia

es féu tot en català; en unes altres
dues es va fer servir aquesta llen-
gua, en una el dijous i en l'altra
el divendres; a les altres tretze
tot es va fer en castellà.

Benvingut sigui el sínode!

Joan Masip

URGELL

«Col·loqui d'educadors» pren embranzida

El P. Ignasi Salat, S.I., ha pre-
sentat el moviment «Col·loqui d'e-
ducadors» a les comarques del
bisbat, i els mestres, convocats
per la Delegació diocesana d'En-
senyament, han manifestat molt
d'interès a participar en les acti-
vitats promogudes per aquest mo-
viment que vol desvetllar i donar
suport al diàleg entre els educa-
dors cristians. Mitjançant unes
trobadres de reflexió, pregària i
diàleg, el moviment vol «desvet-
llar i revifar la vocació educativa
com a missió de l'Església». «Col-
loqui d'educadors» va néixer a
Nord-Amèrica, s'estengué a Co-
lòmbia i el 1985 els jesuïtes el
van fer conèixer a Espanya.

El primer acte de presentació
a la diòcesi va tenir lloc a la Seu
d'Urgell, i hi acudiren educadors
de la Cerdanya, l'Alt Urgell i An-
dorra. Acompanyà el P. Salat la
Sra. Montserrat Solé, directora
d'EGB al col·legi de Sarrià. El dia
20 de gener, a Balaguer, seixanta-
set educadors van participar en
la presentació del moviment a la
Noguera, on es van fer presents
el P. Salat i la Sra. Sofia Isús,
professora del col·legi de Raimat.
Finalment el dia 17 de febrer la
Delegació diocesana d'Ensenya-
ment donava a conèixer el movi-
ment a Tremp; assistiren a l'acte
els educadors dels Pallars Jussà i
Sobirà.

Urgell recupera les seves arrels monacals

Aquest era el sentiment, i el comentari, dels preveres i monjos que el dia 2 de febrer van participar a la professió monacal de Joan Maria Vendrell al santuari de Refet, a la comarca de la Noguera. Hi assistiren el superior general de la Congregació de Nostra Senyora d'Esperança, P. Henri Guilluy, el vicari general de la diòcesi, vint-i-cinc preveres diocesans, quatre monjos de Solius, dos de Montserrat i més d'un centenar de fidels. El santuari presentava l'aspecte dels dies d'aplec i l'Església d'Urgell rememorava la litúrgia de les professions i eleccions abacials dels monestirs medievals, que van ensenyar a pregar i treballar la gent de les comarques de la Catalunya Vella.

La Congregació de Nostra Senyora d'Esperança es caracteritza per acollir, entre els seus membres, aspirants minusvàlids o xacrosos, però que poden conjugar les seves possibilitats físiques amb les exigències de la vida monacal. Observen la regla de sant Benet i la seva espiritualitat s'inspira en el P. Foucauld.

Els rectors de Santuaris a Meritxell

Una quarantena de rectors de santuaris de Catalunya, Balears i Andorra s'han fet ells mateixos pelegrins i s'han reunit a Merit-

xell (Andorra) per a analitzar el paper que avui poden dur a terme aquests centres i preparar, entre altres treballs, una «Guia de l'Any Marià».

Mn. Joan Carreras qualificà els santuaris com vertaders «aparadors de l'Església» per als mateixos creients i per als visitants. Hi ha d'haver un esforç per part dels responsables perquè el santuari doni il·lusió i força a la fe dels cristians i «aquesta fe s'hi visqui explícitament d'acord amb la litúrgia de l'Església».

Mn. Joan Jordi Aragay presentà una comunicació sobre l'atenció pastoral a les persones de la tercera edat als santuaris i, finalment, Mn. Ramon Rosell, amfitrió de la trobada, explicà la història de Meritxell, que qualificà «no solament com un centre de devoció, sinó d'acolliment i festa cristiana».

El clima de pregària i diàleg acompanyà la VII Trobada de rectors de santuaris, que en bon nombre acudiren a Meritxell, els dies 23 i 24 de març, convocats pel responsable a Catalunya de la pastoral de turisme, Mn. Salvador Batalla.

Prop de 2.000 seglars participen directament en activitats eclesials

Mil vuit-cents seglars, religiosos i religioses participen de forma habitual en les diverses activitats eclesials de les parròquies de la

diòcesi, segons els resultats de l'enquesta tramesa pel Consell diocesà de Pastoral.

La xifra més voluminosa de participació la donen els 475 catequistes; van en segon lloc els membres dels consells de pastoral, ja constituïts a 25 parròquies amb la presència de 400 laics i religiosos. Les altres posicions corresponen als alumnes de l'Escola diocesana de Teologia (250), professors de religió a l'EGB (157), col·laboradors de Càritas (136), membres dels consells d'e-

conomia (92) i ministres extraordinaris de la comunió (36).

Són les xifres d'una realitat ja present, en una diòcesi que no sobrepassa els 140.000 habitants, i dades suficients per a esdevenir una plataforma amb força per relançar l'apostolat seglar a les nostres comarques. La presència activa de 400 seglars als consells de pastoral és particularment significativa per la influència que tenen aquests òrgans als diversos nivells de la pastoral.

Antoni Mirabet

VIC

Parlem de catequesi

La primavera sembla que ha donat els seus fruits. Han tingut lloc arreu trobades de catequistes. Es valora molt l'experiència de compartir la tasca i d'animar-se mútuament. S'ha palpat la necessitat d'una catequesi que parteixi de la situació dels nois i de les noies. En MarceHí Carreras ha ajudat a fer el treball.

Cal deixar constància de la gran trobada de més de mil cinc-

cents catequistes a Vic, el 28 de març, que va servir d'homenatge al patriarca espiritual de Catalunya, el Dr. Torras i Bages.

També a Moià, sota el lema «donar és rebre», els catequistes d'arreu del bisbat s'han reunit per a un aplec de formació. Ha estat la primera trobada diocesana de formació de catequistes joves. S'hi ha reunit un bon grapat de gent compromesa... Com es pot veure la gent es mou i fa coses. De tant en tant sembla que

se superi l'encallada del carro i recomenci l'alenada de Pente-costa.

Acabem d'estrenar un àudio-vi-sual i un vídeo sobre el bisbat. La idea nasqué arran de l'onzé centenari de la restauració de la diòcesi, amb la finalitat de fer una catequesi sobre l'origen, la història, la cultura i la realitat terrena de l'Església a Vic.

Hem de parlar, també, de tres publicacions casolanes periòdi-ques que han nascut ençà i enllà del bisbat. Es tracta de «Cate... què?», «En4mots» i «El finestró», de Manresa, Anoia-Segarra i Ter-Collsabra, respectivament. Són un gran mitjà de comunicació entre els catequistes i els cate-gitzats.

Cal fer esment de l'onzé cen-tinari del monestir de Sant Joan de les Abadesses. Aquest cenobi significà el començament d'una institució que ha desenvolupat, al llarg de la seva història, una activitat molt eficaç al servei de l'Església a Catalunya. Quan fou fundat pel comte Jofre el Pilós, tenia assignades tres funcions: re-poblar i reorganitzar les terres del voltant, establir un fogar de culte i pregària i fomentar la cultura. L'aportació del monestir va ser transcendental a la formació del país, personificada en l'abadessa Numa, a la qual es dedicarà un homenatge com a una de les grans figures que van presidir el naixement de Catalunya.

A Manresa funciona el Casal de l'Església, seu de diversos serveis

pastorals per a la ciutat i la co-marca del Bages. Un d'ells és el Centre de Pensament Cristià que imparteix a tort i a dret cursos de teologia a tots nivells. Aquí se centren el Consell de Pastoral del Bisbat i les trobades de la majoria de moviments eclesials: HOAC, Cursets, Associacions de pares, Moviment familiar, MEDIAC, TAC, Associació de viudes, JOC, JEC, JIC, Escoltes, Guies, OAR i un inacaba-ble etc. Està obert també a tota mena d'activitats cíviques i cultu-rals. Aquesta darrera característi-ca va ser molt important durant els anys de la repressió de la dic-tadura de Franco. La casa tingué el criteri d'afavorir el dret a la reunió sense discriminació, que l'Església proclamava. S'hi con-centraren grups religiosos, so-cials, culturals i polítics, i es va donar la imatge d'una Església nova, oberta i compromesa, que va fer un gran impacte a la ciutat, principalment entre la gent jove.

Religiosos d'arreu

S'han reunit a Igualada repre-sentants de les congregacions i els ordes religiosos de tot el bis-bat per a unes jornades de pregà-ria, convivència i reflexió. Es va dir que hi ha molta gent que desconeix el sentit propi de la vi-da religiosa i, a la vegada, que molts religiosos i religioses des-coneixen el món i la cultura que els envolta.

S'aportaren idees, com és ara

la de la necessitat d'opció pels pobres, i la de la urgència de ser autèntics animadors i vertebradors del poble català, per a la formació de la seva consciència nacional i per al seu desenvolupament normal.

Museu i biblioteca episcopals

Els estudiosos i els investigadors d'arreu coneixen pla bé aquestes institucions. Honoren l'Església de Vic i superen l'àmbit del país. Aquest museu diocesà fou obra personal del bisbe Morgades. La idea de crear-lo fou del canonge Collell, i la recollida de peces s'inicià el 1886. Un dels conservadors va ser Mn. Gudiol, el millor historiador de l'art català medieval.

Té més de 20.000 peces provinents de tot Catalunya. Hi ha també col·leccions adquirides a l'estranger, com les col·leccions egípcia, etrusca, grega i copta. Cal destacar-ne les pintures i les escultures romàniques i gòtiques, els teixits hispano-àrabs, la indumen-

tària litúrgica, el ferro-forja, l'orfebreria i els manuscrits.

La biblioteca episcopal és continuació de l'antiga biblioteca creada a finals del s. IX. Conté 76.000 volums, entre els quals hi ha nombrosos incunables. El seu arxiu és un dels més antics i rics d'Europa.

Himnes i cants

L'ex-rector de Sant Feliuet, Mn. Josep Bellpuig, i el Dr. Josep M. Llobera ens han ofert una excel·lent versió d'himnes, cants litúrgics, seqüències, antífones i responsoris. Les versions són ben ajustades al mateix nombre de síl·labes del text llatí i es poden cantar tranquil·lament i sense por de prendre mal, amb la mateixa melodia gregoriana. Es pot assaborir l'escaient i acurada traducció a la nostra llengua nacional. Els traductors encara no han acabat la corda, i prometen altres quaderns per a més endavant.

Sebastià Codina

RETALLS

«En tiempo de desolación no hacer mudanza»

Hi ha un tema que, des de ja fa temps, va incordiant els capellans amb responsabilitat parroquial. És el tema de la religiositat popular i les seves implicacions en la marxa de les parròquies. Tema que, d'altra banda, també afecta les cúries i els governs diocesans, puix sovint les disposicions diocesanes entren en conflicte amb el tarannà de la nostra gent.

Aquesta setmana santa passada van esclatar, a diversos llocs de la nostra geografia, els conflictes populars amb l'Església, amb mo-

tiu de la supressió d'algunes processons. Un cas ben significatiu fou el conflicte que enfrontà la parròquia del Poblenou de Pineda de Mar, diòcesi de Girona, amb una part de la població que volia, de totes totes, sortir en processó de divendres sant, cosa a la qual es van negar la parròquia i el bisbat.

Poques setmanes després d'aquests fets, nous conflictes van esclatar, aquesta vegada amb motiu de la festa de les primeres comunions. L'exemple gironí podria ser la protesta que alguns restaurants de la comarca de Banyoles van adreçar al rector de la parròquia de Santa Maria dels Turers, d'aquesta ciutat, perquè l'esmen-

tat rector havia concentrat les primeres comunions en dos moments concrets. Els restauradors es veien a venir el mal temps a sobre: no darien abast per encabir les peticions d'àpats de primera comunió; i el negoci els perillaria.

En aquest mateix tema de les primeres comunions, cada any hi ha problemes entre els rectors i els pares dels infants de primera comunió. Que si les dates escollides, que si la preparació catequètica, que si les reunions de pares, que si els vestits... La gent diu que els capellans només posen traves. I els capellans diuen que l'esperit amb què els pares demanen la primera comunió per als seus fills no té gaire res d'evangèlic i, potser tampoc, de religiós.

Uns i altres deuen tenir la seva part de raó. Certament que la religió de molta gent és més sociològica que res; i els capellans tenen raó de voler fer les coses ben fetes. Però també els pares tenen raó de restar perplexos davant l'actitud contradictòria entre uns capellans i uns altres; perquè n'hi ha que ho permeten tot; d'altres permeten algunes coses; i d'altres no permeten res. Parlo de vestits, càmeres, fotos, recordatoris i altres ingredients de la festa. I que, a més a més, critiquen els dinars i el «show» subsegüent.

Però hi ha uns elements dignes de consideració. I ara no em decanto cap a un costat concret.

Fa quatre dies —com aquell

qui diu— que la primera comunió es feia amb tota la parafernàlia possible. I això eren els rectors els qui ho fomentaven: vestits llargs, penons i processons, competitivitat a la catequesi, misses a bombo i platerets, xocolatades...

Quan la gent ha començat a respirar econòmicament, vénen els rectors i es carreguen la festa (àpat i regals), esgrimint raons d'austeritat i puresa de l'acte. I els bisbes fan decrets prohibint els vestits llargs, o instaurant cicles diferents de catequesi.

La gent diu: Abans els capellans s'enfadaven i prenien represàlies, si algú no feia la primera comunió. Ara han convertit aquest acte en una cursa d'obstacles. No entenem els capellans.

Els rectors diuen: Ja està bé de tanta comèdia i de fer-nos fer el ninot a nosaltres! Els sagraments i la catequesi són coses massa serioses perquè en fem objecte d'una aital pantomima.

El fantasma negre de la sacramentalització indiscriminada, ròssec d'un règim de cristiandat que semblava enterrat definitivament, torna a aixecar la cresta.

I els vents eclesials no contribueixen pas a calmar les aigües; ben a l'inrevés. Tothom ha vist el papa amb barret de mexicà, o amb plomes de pell roja, amb casc de miner i/o amb qualsevol barret que hom li presenti. Tothom ha vist el papa amb ponxo xilè i dansant al ritme d'una «cueca».

Em fa un xic de gràcia que molts rectors no s'adonin que, si les coses van anant com ara —i sembla que tot això tendeix a augmentar—, tenen la batalla perduda per endavant. I que, si tendeixen a posar-se nerviosos o a corsejar-se per un pam més o un pam menys de vestit, o per l'actitud d'uns pares que faran tots els possibles per sortir-se amb la seva, van directes cap a la paranoia pastoral, que els deixarà apostòlicament fets una llàstima, per no emprar un altre mot més popular i més contundent.

Cal tenir molt de fetge, en les actuals circumstàncies. Això per un costat. I, per l'altre, cal tenir la suficient perspicàcia per endevinar on cal gastar els cartutxos pastorals. La crida de Jesús a la conversió, la missió evangelitzadora del Mestre tenia molt en compte el tarannà dels homes i dones del seu temps. I, en tot cas, es jugava la pell per qüestions que realment valien la pena.

Hi ha una dita de sant Ignasi de Loiola, amb la qual he encapçalat les presents ratlles, que fa: «En tiempo de desolación, no hacer mudanza».

Ara estem en temps de desolació pastoral, perquè estem en temps de desolació eclesial, per més que veus triomfalistes ens vulguin fer creure el contrari. De fet, ningú no sap com petaran les coses de l'Església en un plaç relativament breu. Això no ho sap ni el mateix papa, que ho reconeix en privat —segons diuen—

per més que en públic digui el contrari.

Cal no canviar massa coses, ni posar-se pedres al fetge per qüestions secundàries. I centrar-se en aquelles opcions de fons que són capaces de donar sentit a la nostra fe i a la nostra vida eclesial.

Seria l'actitud d'acollir i escoltar les persones. Seria l'actitud de revelar-los el missatge evangèlic. Seria l'actitud de predicar «oportune et importune» aquest missatge. Seria l'actitud de denunciar l'explotació de l'home en qualsevol circumstància. Seria l'actitud de construir una Església a partir del poble dels pobres, dels senzills, dels qui no compten en aquest món. Seria l'actitud de desaparèixer, com el llevat a la pasta.

I deixem que les estructures funcionin al seu aire. Perquè funcionin les estructures, es necessita poder i es necessiten diners. I això no ho podem pas canviar d'avui per a demà. — *Quim Pla*

Sobre el pessimisme i l'optimisme

¿N'hi ha molts que creieu que sóc pessimista, quan escric? Diversos amics, de diversos indrets, m'ho han comentat. A veure si sé explicar el què de la qüestió.

Jo no sé si sóc pessimista. Jo només sé que escric les coses tal com les veig. I sóc conscient de les meves limitacions, i de la

meva poca capacitat d'influir realment en la marxa de l'Església. Però sí que porto vint-i-cinc anys pelant-m'hi el nas, i encara no m'he desanimat ni he perdut l'esperança. Treballo des de l'interior de l'Església, en la meva condició de capellà diocesà, i col·laboro activament en el treball de l'Església de Girona. Tinc alguns càrrecs diocesans, i miro de treballar-hi tan bé com sé.

Suposo que, amb aquesta declaració de principis, alguns dels vostres interrogants ja quedaran escatits.

Però sí que, avui, voldria dir-vos alguna cosa en clau «optimista» i «positiva».

Penso que hi ha molta gent que encara té moltes coses a dir des de l'Església. Penso que l'esperit del Vaticà II no és mort. Penso que, sortosament, l'onada vigent de carquisme i neocristiandat no ens ha sepultat totalment.

Penso que tenim uns bisbes bona gent, però absolutament desconcertats. I que els hem d'ajudar. Penso que hi ha molts companys capellans, amb càrrecs de responsabilitat, que fan una tàctica de marxa enrera, per mor de connectar amb els qui tallen el bacallà a l'Església actual. I que aquests companys es troben en una situació esquizofrènica eclesial: neguen en públic allò que diuen en privat. I que cal ajudar aquests companys a sortir d'aquest malson eixorc d'autocensura. La qüestió de qui serà bisbe i de qui no ho serà, em sembla que

depèn d'uns altres paràmetres. I que cal creure més en l'Esperit i deixar-lo treballar més.

El que no podem fer és desfer el que vam bastir ahir. No podem anar navegant, d'ací d'allà, amb el rumb perdut i sense brúixola, esperant que la casualitat ens faci encertar el vent propici. A tots aquests que s'han acomodat a d'altres vents, jo els preguntaria si ho veuen clar, això. Jo els demanaria que es preguntin què és el que diem d'ells tots els qui els coneixem de fa temps, tots els qui els coneixem d'abans. Que l'afany de connectar amb les altures no els faci desconnectar de les bases. Quan arribin a bisbes, si és que hi arriben —cosa que dubto—, es poden trobar a anys llum d'aquells amb qui havien connectat algun dia. I això no seria gens bo, ni per a ells ni per a nosaltres. (Penso que jo no em trobaré pas en aquest cas; vull dir en el cas d'arribar a bisbe. És clar que de més verdes en maduren. Però, vaja; gràcies a Déu, encara sóc força lúcid, i no tinc cap dubte sobre les meves nul·les possibilitats).

Tornant a les propostes «positives», penso que ens manca un pas més en el nostre treball eclesial. Penso que hem de tornar a prendre la paraula a l'interior de l'Església. Hem de prendre la paraula a les nostres parròquies, als nostres grups, a les nostres catequesis, als nostres moviments, als nostres organismes... I que ha de ser una paraula lliure i allibera-

dora. Penso que hem de fer arribar insistentment aquesta paraula a les instàncies eclesials oficials. Penso que ens hem de plantar, amb dolcesa però amb fermesa, davant d'unes situacions que ens retornen als temps de la vella cristiandat.

Si tots els qui ho veiem clar, ens plantem i diem: ja n'hi ha prou!, els nous «fonaments» començaran a trontollar. Penseu que molts capellans estan perplexos, i no saben per on tirar. Cal que els esperonem, que els punxem, que els posem en situació incòmoda. I que ho fem amb esperit eclesial i amb sentit de corresponsabilitat.

No hem de permetre més que avui es decideixi blanc, i demà es decideixi negre; tot perquè no hi ha ningú que tingui cap idea clara, i que mantingui aquesta idea amb fermesa. Mireu com naveguen molts capellans, amb motiu de les processons de setmana santa, o de les primeres comunions. Ahir era clar, avui no és clar... i demà tornarà a canviar, si no els ajudem a prendre unes actituds més pregones en matèria pastoral. Que la pastoral no és com bregar per primera vegada amb vestit blanc o sense; no és treure o no treure «passos» per setmana santa. La pastoral és, fonamentalment, l'aplicació concreta dels valors i de l'esperit evangèlic a una realitat territorial i estructural a dins de l'Església i a fora d'ella. Hi va haver un temps en què tot semblava que depenia de si fèiem

funerals o no en fèiem, i un altre temps en què estàvem engrescats en el debat: bateigs sí, bateigs no.

Tot això, tot aquest debat, és eixorc i castrador. Porta a l'esgotament eclesial. Perquè contempla la perifèria de la religió cristiana. Un debat en la trampa del qual jo també he caigut sovint, influït —potser— per moltes veus emèrites que, després, m'han deixat a l'estacada.

Tot això darrer, ho he aplicat als capellans. Però ho podria aplicar perfectament als bisbes. Perquè ells també van d'Herodes a Pilat en les qüestions pastorals, avui obligats a dir blanc, i demà forçats a dir negre sobre el mateix afer. Avui beneeixen una imatge i demà la declaren no litúrgica, empesos per les circumstàncies.

Cal que nosaltres proclamem amb insistència com la volem viure, aquesta fe en Jesucrist. Cal que ho proclamem a l'interior de l'Església. Perquè és només a l'interior de l'Església que aquesta fe té sentit. I deixem-nos de mandanges d'esglésies paral·leles i d'esglésies de base. D'Església només n'hi ha una: la que ens ha deixat Jesucrist, la que tenim, amb les seves xacres i els seus pecats.

Si hem de ser màrtirs, tant per tant que ho siguem a l'interior d'aquesta Església nostra. I que ho siguem per qüestions que valen la pena, i no per qüestions perifèriques de la fe cristiana. Per altra part, per més que diguin al-

guns, el nostre món occidental —que és allà on ens toca viure— no farà màrtirs eclesiàstics. Perquè, per fer màrtirs, primer cal que hi hagi opositors. I, ni el món ens considera opositors, ni nosaltres ho som. Dic això darrer perquè em sembla una burrada aplicar les coordenades pastorals d'Amèrica Llatina al nostre món concret. Certament que no són per a la nostra Església d'aquí. Deixem que ells facin la seva teologia, i nosaltres fem la nostra. Ja ens trobarem en algun punt, a l'interior de l'Església. Mentrestant, el fet de treballar, cadascú al seu lloc, ja fa que ens ajudem mútuament.

Sense negar la nostra feina en el món concret —aquesta cal fer-la tant si som cristians com si no ho som—, cal que obrim un front a l'interior de l'Església. Punxem aquells que tenen càrrecs a les nostres estructures eclesiàstiques perquè no s'adormin, perquè vis-

quin intranquils i incòmodes, perquè es vegin obligats constantment a plantejar-se pràcticament les qüestions, perquè s'hi pensin dues vegades abans de fer discursos.

I tot des de dins de l'Església, amb amor per l'Església, amb amor de germans; i no amb actitud d'esclaus, que és com fem sovint, ara.

Jo estic convençut que, si cal imprimir una nova marxa a l'Església, això depèn de nosaltres. Depèn de tu i de mi. Depèn d'aquells, de tots aquells, que ens enfadem i critiquem en privat aquelles coses que no funcionen a l'Església.

I mai no hem de marginar-nos, o de donar un cop de porta. Sobretot si, després, ens penedim d'haver marxat.

Ha resultat pessimista, tot això? Si ho creieu així, és que no hi ha res a fer. Deurà ser que resulto incorregible. — *Quim Pla*

VIDA DEL CENTRE

Els dies han anat passant i vet-nos arribats al final del curs 1986-87, el que fa dinou. Vol dir que, quan obrim les portes, s'iniciarà el que farà vint: Déu n'hi do! Però abans de començar les vacances serà bo de presentar succintament, per als lectors de QUADERNS, el que ha estat la marxa del Centre des de després de Pasqua, on s'acabava la darre-ra crònica.

Commemoració del número 100 de QUADERNS

Tal com estava anunciat, el dissabte, dia 9 de maig, ens vam trobar a Montserrat per a festejar que havíem arribat al núme-

ro 100 de la nostra revista. Erem un centenar de persones. De primer va ser la concelebració de l'eucaristia, la conventual dels monjos, que va presidir el Dr. Josep Pont i Gol. Després ens vam traslladar a la sala alta per a la taula rodona. El P. Abat —que també va acompanyar-nos a l'hora de dinar— va dir unes paraules d'acolliment. Mossèn Casir Martí, Mossèn Josep Maria Totosaus i Mossèn Josep Maria Rovira Bellosó van exposar, després, la ponència que havien preparat conjuntament: «Vint anys de treball pastoral a Catalunya. Perspectiva de futur», acabada la qual van tenir lloc diverses aportacions més particulars. Així, Mossèn Josep Raventós i Giralt

va parlar de Tarragona, Mossèn Màrius Rodrigo, de Lleida (concretament es va referir al problema que condiciona tota la vida diocesana: els límits d'un bisbat que cavalca entre Catalunya i l'Aragó), mossèn Modest Prats es va referir al canvi d'alè que s'ha produït en aquest període en la vida de la nostra Església, la Mercè Relats va aportar el seu testimoni des del moviment de Joves Rurals i des del treball de Càritas a la zona pastoral del Vallès Oriental, i Mossèn Joan Carrera va fer unes consideracions sobre aquells temps i els temps d'ara, i el paper dels joves en l'enfocament de la pastoral, avui.

Aleshores hauria d'haver començat la taula rodona, és a dir, la contrastació de parers i l'aportació de noves perspectives. Però el temps imposa les seves lleis de manera inexorable i ens vam veure obligats a traslladar-nos al restaurant de la plaça dels apòstols, tal com deia el programa, per al dinar.

Havent dinat, va donar-se compte de les moltes adhesions rebudes (entre les quals figurava la de tots els nostres bisbes i la del president de la Generalitat, que havia estat convidat com a subscriptor que és des del començament) i es van llegir unes ratlles que van enviar-nos mossèn Josep Junyent, des de Manresa, director de la revista els anys heroics. Després vam passar la paraula a mossèn Climent

Forner (un altre antic, i ben conegut de tots els lectors), el qual ens va recitar l'auca que havia escrit per a la festa, i que va ser distribuïda als assistents amb ninos de la Pilarin Bayés.

Com veieu, una celebració prou rodona.

Departaments

De la marxa dels Departaments ja en vam donar notícia al número anterior. Aquí només hem d'afegir-hi unes poques coses.

Primer, cal corregir un error que s'hi va esquitllar. No hi ha cap «Departament de Pastoral del Turisme», com s'hi deia, sinó un Departament de Pastoral de Santuaris (que no és exactament la mateixa cosa). En fa de responsable mossèn Joan Carreras i Péra, del bisbat de Girona.

També cal deixar constància que, a començaments de juny, el Departament de Pastoral Rural va celebrar les Jornades conclusives a la Selva del Camp, sobre «Modernitat, món rural i pastoral». Són les segones que aborden aquest tema.

Finalment, diguem que el Seminari de Pastoral obrera ha preparat un treball sobre «Parròquies, comunitats i moviments en la Pastoral obrera», que apareixerà a començaments de curs en forma de fascicle.

Campanya econòmica

Des dels mateixos inicis del Centre hem volgut que la nostra economia reposés bàsicament sobre les comunitats cristianes. És una opció que vam prendre i de la qual no ens hem pas penedit, ben al contrari.

Per això cada any, en arribar el mes de maig, enviem una carta a tota una pila de parròquies i comunitats religioses que constitueixen una veritable xarxa d'amics del Centre. Gràcies a les seves generoses aportacions aconseguim de poder tancar l'exercici de manera prou satisfactòria. Aquest any no ha estat pas una excepció, ni pel que fa a la carta ni pel que fa a les respostes rebudes. Des d'aquí els fem públic el nostre agraïment.

CURS 1987 - 1988

Curs general sobre la Bíblia

La programació per al curs vinent ja està pràcticament enllestida i els programes són a punt. Demaneu-los si és que no els heu rebut. Però val la pena de dir-ne aquí alguna cosa.

De primer els cursos «tradicionals».

El CURS GENERAL SOBRE LA BÍBLIA el coordina el P. Ignasi Ricart. Els dilluns farem el curs B, que comprèn profetisme i apocalíptica (A.T.) i evangeli, cartes i

apocalipsi de Joan (N.T.). Començarà el 19 d'octubre. Els dimecres farem el curs C (A.T.: literatura sapiencial; N.T.: cartes apostòliques). Començarà el 14 d'octubre. El divendres es farà el curs A (llibres històrics de l'A. T. i evangelis sinòptics i fets dels apòstols del Nou). Començarà el 16 d'octubre. Els cursos acabaran a començaments de juny. Els que hi estiguen interessats podeu començar a reservar-vos les dates. I podeu escriure o telefonar a la Secretaria.

Qüestions actuals d'Església

Tindrà lloc els dijous, com ja és també tradicional. Començarà el 15 d'octubre i acabarà el 26 de maig. L'integraran aquests cursos: Qüestions actuals de bioètica (Ramon M. Nogués), Els joves i l'Església catalana (Joaquim Pla), Santa Maria en la història cristiana (Josep M. Ballarín), El cristià i les qüestions econòmiques, socials i polítiques (Antoni Bascompte), La parella humana (Ignasi Salvat), L'aportació de l'Església llatinoamericana (Intermón), Església i món: lliçons de la història (Joan Busquets i Dalmau), La pregària, avui (Josep Rambla). Com podeu veure, un programa prou interessant.

Construir la comunitat cristiana

Però hi ha altres cursos que són nous, dos en particular.

CONSTRUIR LA COMUNITAT CRISTIANA. *Vol presentar una visió general de l'obra de la construcció de l'Església, avui entre nosaltres; és a dir, de la Pastoral. S'adreça a totes aquelles persones que hi són actives en les nostres parròquies i comunitats.*

Tindrà lloc els vespres, de dos quarts de vuit a les nou. Classes els dimecres de l'11 de novembre al 20 d'abril (20 en total), distribuïdes en tres blocs, per a cadascun dels quals s'admetrà inscripció parcial: Societat i Església (Pere Codina i Genís Samper); Fe i compromís (Pere Lluís i Font i Joan-Enric Vives); Comunitat i celebració (Màteu Terrats i Joan Llopis).

Hi hauran, a més, unes sessions d'orientació sobre qüestions pastorals concretes, que tindran lloc els dimarts entre Nadal i Pasqua, a les mateixes hores i que també admetran inscripcions parcials: Acompanyar els joves en la fe (Carles Mascaró); L'opció pels pobres: concrecions (Joan A. Ventosa); Posar en marxa el Consell pastoral (J. Batlles).

Pastoral a Catalunya

És un curs organitzat conjuntament amb el CEVRE (Centre de vida religiosa i espiritualitat), que vol ajudar a conèixer la realitat viva de la nostra Església a aquells que estan engatjats en la pastoral, siguin laics, capellans, religioses o religiosos i que provenen d'altres indrets de la nostra geografia. Tindrà lloc els dissabtes al matí, de 10 a 1, cada quinze dies, del 7 de novembre al 12 de març. Farà de coordinador el P. Genís Samper.

Sessions vespertines

També tenim preparats altres cursos per als vespres (de dos quarts de vuit a les nou). Podem avançar que mossèn Josep M. Ballarín parlarà de Santa Maria en la història cristiana els dijous, del 12 de novembre al 17 de desembre. I que tenim concretats dos cursos bíblics per als dilluns: La descoberta de Déu en la vida de cada dia: Introducció als llibres sapiencials (Rafael de Sivatte); del 2 al 30 de novembre. I Els miracles de Jesús (Xavier Alegre) de l'11 de gener al 8 de febrer.

Josep M. Totosaus

COLLABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Xavier Batiste (rector de Torres de Segre, Lleida; correspon-sal de «Quaderns»); Ricard Cabré (rector de Sta. Tecla, Camp Clar, Tarragona); Joan Carrera i Planas (rector de St. Isidre, l'Hospitalet de Llobregat; membre del Col·legi de consultors, Barcelona); Joaquim Cervera (vicari de St. Andreu de Palomar, Barcelona; correspon-sal de «Quaderns»); Sebastià Codina (rec-tor de Vacarisses, Vic; correspon-sal de «Quaderns»); Jordi Fi-gueras (rector de Bonastre, Tarragona; correspon-sal de «Qua-derns»); M. Regina Goberna (monja benedictina, Monestir de St. Benet, Montserrat); Pere Llabrés (director del Centre d'Es-tudis Teològics de Mallorca, Palma de Mallorca; correspon-sal de «Quaderns»); Casimir Martí (membre de l'equip sacerdotal de Sta. Maria de Gornal, l'Hospitalet de Llobregat); Joan Ma-sip (rector de Benisanet, Tortosa; correspon-sal de «Quaderns»); Antoni Mirabet (membre de la Delegació de Mitjans de Comuni-cació Social, Urgell, correspon-sal de «Quaderns»); Joaquim Pla (delegat de pastoral de joventut, Girona; correspon-sal de «Quaderns»); Modest Prats (rector de Medinyà, Girona); Josep Raventós (rector de Sta. Maria, de Cambrils, vicari episcopal, Tarragona); Josep M. Rovira Belloso (membre de l'equip sa-cerdotal de Sta. Maria de Gornal, l'Hospitalet de Llobregat; professor de la Facultat de Teologia de Catalunya); Josep M. Totosaus (director de «Quaderns», Barcelona).

QP

QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastoral, Rivedeneyra, 6, 3r. Telèfon 317 48 58 - 08002 - BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus - Consell de redacció: Salvador Barduiet, Joan Batlles, Lluís Bonet, Jaume Duch, Josep M. Fisa, Jesús Huguet, Joaquim Pla, Mateu Terrats i Josep Torrella.

Disseny: Jaume Duch - Impressió: I. G. Santa Eulàlia, Santa Eulàlia de Ronçana - Preu de la subscripció per al 1987: 2.000— ptes. - Dipòsit legal: B 25.506 - 1969 - Amb llicència eclesialística, juliol 1987.

CENTRE D'ESTUDIS PASTORALS

CURS 1987-1988

CURS GENERAL SOBRE LA BÍBLIA

- Curs A: divendres, 16 oct. - 3 juny; 4.30 - 6.45
 - A.T. : llibres històrics
 - N.T. : evangelis sinòptics i Fets dels apòstols
- Curs B: dilluns, 19 oct. - 13 juny; 4.30 - 6.45
 - A.T. : profetisme i apocalíptica
 - N.T. : els escrits de Joan (ev., cartes, apocalipsi)
- Curs C: dimecres, 14 oct. - 1 juny; 4.30 - 6.45
 - A.T. : llibres sapiencials
 - N.T. : cartes apostòliques

QÜESTIONS ACTUALS D'ESGLÉSIA

- els dijous, 15 oct. - 26 maig; 4.30 - 6.45
- temes i professors:
 - Qüestions actuals de bioètica. — *Ramon M. Nogués*
 - Els joves i l'Església catalana. — *Joaquim Pla*
 - Santa Maria en la història cristiana. — *Josep M. Ballarín*
 - El cristià i les qüestions econòmiques, socials i polítiques. — *Antoni Bascompte*
 - La parella humana. — *Ignasi Salvat*
 - L'aportació de l'Església llatino-americana. — *Intermón*
 - Església i món al llarg de la història. — *Joan Busquets i Dalmau*
 - La pregària, avui. — *Josep Rambla*

CONSTRUIR LA COMUNITAT CRISTIANA

- CLASSES (els dimecres: 11 nov. - 20 abril; 7.30 - 9)
 - L'Església en el món. — *Pere Codina i Genís Samper*
 - La fe i el compromís. — *Pere Lluís i Font i Joan-Enric Vives*
 - La comunitat i la celebració. — *Mateu Terrats i Joan Llopis*
- SESSIONS D'ORIENTACIÓ (els dijous; 14 gen. - 10 març; 7.30 - 9)
 - Acompanyar els joves en la fe. — *Carles Mascaró*
 - Què podem fer al servei dels pobres. — *Joan A. Ventosa*
 - Posar en marxa el Consell pastoral. — *Joan Batlles*

PASTORAL A CATALUNYA

- curs en col·laboració amb el CEVRE (Centre de Vida Religiosa i Espiritualitat).
- al servei dels qui treballen pastoralment a Catalunya i provenen d'indrets de parla no catalana.
- vol aportar informació sobre la societat, l'Església catalana i les seves orientacions pastorals.
- dissabtes alterns, de 10 a 1 del matí: 7 i 21 de nov., 5 i 19 des., 9 i 23 gen., 6 i 20 feb., 5 i 12 març.

SESSIONS VESPERTINES

- Preguar amb els salms. — *Hilari Ragner*
7 dimecres; 4.30-6.45; 28 oct. - 9 des.
- La descoberta de Déu en la vida de cada dia (Introducció als llibres sapiencials). — *Rafael de Sivatte*
5 dilluns; 7.30-9; 2 nov. - 30 nov.
- Sta. Maria en la història cristiana. — *Josep M. Ballarín*
6 dijous; 7.30-9; 12 nov. - 17 des.
- Els miracles de Jesús. — *Xavier Alegre*
5 dilluns; 7.30-9; 11 gen. - 8 feb.
- Jesús i el seu temps: marc històric i peripècia personal.
Ignasi Ricart
(dates a precisar).
- Un jueu i un cristià llegeixen els cants del servent de Jahvè. —
(dates a precisar).

TALLERS DE PASTORAL

- Grups operatius, de durada limitada, constituïts per persones interessades a reflexionar sobre un aspecte particular de l'acció pastoral amb vista a formular criteris orientadors, elaborar materials i proposar suggeriments d'acció.
- Possibles tallers a constituir:
Assemblea i consell pastoral parroquial
La normalització lingüística a l'Església
Celebracions presidides per laics
La comunitat —urbana o rural— en temps de mobilitat
La visita als malalts
La pregària a les cases dels difunts
Capellans encarregats de diversos pobles
Laics dirigents de parròquies i altres institucions
Treball civil dels capellans
Parròquia, municipi i institucions cíviques.
- Els qui estiguin interessats a participar en algun taller, que es posin en contacte amb el Centre.

centre d'estudis pastorals